

**לאומי | ממשל תאגידי, פרטים נוספים
ונספחים**

2022

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
תוכן העניינים

עמוד	
א. ממשל תאגידי	
306	חברי דירקטוריון הבנק
308	שינויים בדירקטוריון
309	חברי הנהלת הבנק ותפקידיהם
310	מבקרת פנימית
313	שכר רואי חשבון המבקרים
314	מדיניות תגמול נושאי משרה
315	שכר נושאי משרה בכירה
ב. פרטים נוספים	
318	תרשים חברות מוחזקות עיקריות והשקעות של הבנק
319	השליטה בבנק
319	רכוש קבוע ומתקנים
320	נכסים לא מוחשיים
321	משאבי אנוש
325	מבנה ארגוני
328	הליכים משפטיים
328	הסכמים מהותיים
329	חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית
337	מיסוי
337	דירוג האשראי
338	מגזרי פעילות עיקריים לפי גישת הנהלה - פרטים נוספים
ג. נספחים	
344	שיעורי הכנסות והוצאות וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית
348	דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני
351	מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני
352	דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב שנתי
353	מאזן מאוחד - מידע רב שנתי

חברי דירקטוריון הבנק^(*)(**)

ד"ר סאמר חאג' יחיא, יושב ראש

מר ששון אליה^(א)

מר אבי בזורה

ד"ר שמואל (מולי) בן צבי^(ב)

גב' תמר גוטליב^(א)

גב' אסתר דומיניסיני^(א)

מר דן אלכסנדר קולר^(ב)

פרופ' ידידיה שטרן^(ב)

גב' אירית שלומי^(ד)

מר צביקה נגן^(ה)

(א) דירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999.

(ב) דירקטור חיצוני בהתאם לקבוע בהוראה 301.

(ג) הגב' אסתר דומיניסיני נבחרה לכהן כדירקטור פנימי, על ידי אסיפה כללית שנתיית של הבנק שהתקיימה ביום 4 באוגוסט 2022 והחלה את תקופת כהונתה השלישית בבנק ביום 17 בינואר 2023 (יום למחרת סיום כהונתה השנייה), לאחר קבלת הודעה בדבר אי התנגדותו של הפיקוח על הבנקים למינויה כאמור.

(ד) הגב' אירית שלומי נבחרה לכהן כדירקטור פנימי, על ידי אסיפה כללית שנתיית של הבנק שהתקיימה ביום 4 באוגוסט 2022 והחלה את תקופת כהונתה השניה בבנק ביום 19 בספטמבר 2022 (יום למחרת סיום כהונתה הראשונה), לאחר קבלת הודעה בדבר אי התנגדותו של הפיקוח על הבנקים למינויה כאמור.

(ה) מר צביקה נגן נבחר לכהן כדירקטור במעמד של דירקטור חיצוני בהתאם לקבוע בחוק החברות, התשנ"ט-1999. על ידי אסיפה כללית שנתיית של הבנק שהתקיימה ביום 4 באוגוסט 2022. ביום 26 באוקטובר 2022 התקבלה הודעה בדבר אי התנגדותו של הפיקוח על הבנקים למינויו של מר צביקה נגן ולכהונה זמנית של 11 דירקטורים וזאת עד ליום 1 בפברואר 2023. בהתאם לכך מר צביקה נגן החל את תקופת כהונתו הראשונה בבנק ביום 27 באוקטובר 2022. למידע נוסף ראה דיווח מיידי אודות זימון אסיפה כללית מיום 14 ביולי 2022 (מס' אסמכתא: 01-089413-2022) ודיווח מיידי על תוצאות אסיפה מיום 4 באוגוסט 2022 (מס' אסמכתא: 01-099364-2022).

* ביום 1 בפברואר 2023 הסתיימה כהונתו של מר יצחק אידלמן כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999.

** לפרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, ראה פרק [שינויים בדירקטוריון](http://www.magna.isa.gov.il) וכן תקנה 26 בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2022 ובאתר המגנ"א של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>.

נכון למועד הדוח וליום פרסומו, הדירקטוריון מונה 10 דירקטורים וזאת בהתאם למספר חברי הדירקטוריון בתאגידים בנקאיים אשר נקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301 (להלן: "הוראה 301"). מיום 27 באוקטובר 2022, מועד תחילת כהונתו של מר צביקה נגן, ועד ליום 1 בפברואר 2023, מועד סיום כהונתו של מר יצחק אידלמן, מונה הדירקטוריון 11 דירקטורים וזאת בהתאם לאישור זמני שניתן עד ליום 1 בפברואר 2023 מאת הפיקוח על הבנקים.

בהתאם להוראה 301, לפחות שליש מחברי הדירקטוריון יהיו דירקטורים העומדים בדרישות הכשירות של דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראה 301 ("דירקטורים חיצוניים"). בהתאם לכך, נכון למועד הדוח וליום פרסומו, מכהנים בדירקטוריון הבנק 6 דירקטורים המסווגים כדירקטורים חיצוניים ובהם נכללים 3 ד"צים בהתאם לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות").

כמו כן, לאור הגדרת "דירקטור בלתי תלוי" בחוק החברות, ועדת הביקורת של הדירקטוריון אישרה כי הדירקטורים החיצוניים בבנק הינם דירקטורים בלתי תלויים.

בהתאם לקבוע בהוראות הפיקוח על הבנקים וכן בחוק החברות והתקנות לפיו, החליט דירקטוריון הבנק כי המספר המזערי הנדרש של דירקטורים בעלי "מומחיות חשבונאית ופיננסית" שיהנו בדירקטוריון הבנק בכל עת וישתתפו בדיוני מליאת הדירקטוריון בטיסת הדוחות הכספיים ואישורם, יהיה שלושה. זאת, על מנת לאפשר לדירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו בהתאם לדין ולמסמכי ההתאגדות של הבנק, ובייחוד לאחריותו לביקורת מצבו הכספי של הבנק ולעריכת הדוחות הכספיים.

בקביעת המספר המזערי הנ"ל, הדירקטוריון התחשב בגודל הבנק, במורכבות פעילותו ובמגוון הסיכונים הכרוכים בה, ובמטרות והנהלים הקיימים בבנק, כגון: בקרה, ניהול סיכונים, ציות, ביקורת פנימית וביקורת רואי חשבון המבקרים. כמו כן, נלקחה בחשבון עמידת כל חברי הדירקטוריון בדרישות הכשירות לכהונה כדירקטור בבנק על פי הדין.

נכון למועד פרסום הדוח, וכפי שאישר הדירקטוריון בהסתמך על השכלתם, ניסיונם, כישוריהם וידיעותיהם, 8 מחברי הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון עומדים בהגדרת דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית בהתאם לקבוע בתקנות החברות (תנאים ומבנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), תשס"ו-2005. לפרטים אודות השכלתם וניסיונם של חברי דירקטוריון הבנק, ראה תקנה 26 בדוח התקופתי.

החל מיום 1 בינואר 2013 ובהתאם להוראה 301, הדיונים בנוגע לדוחות הכספיים מתקיימים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון. בהתאם להוראה 301, לפחות 2 מחברי ועדת הביקורת יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. דירקטוריון הבנק קבע כי בוועדת הביקורת של הדירקטוריון יכהנו בכל עת לפחות 3 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. בפועל, 3 מתוך 5 הדירקטורים המכהנים בוועדת הביקורת הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדת הביקורת הינו רוב חברי הוועדה, ובלבד שרוב הנוכחים הם דירקטורים חיצוניים שהינם דירקטורים בלתי תלויים, ואחד מהם לפחות הינו ד"צ. נכון למועד פרסום הדוח, בוועדת הביקורת מכהנים 3 דירקטורים אשר מסווגים כד"צים. יצוין, כי ביום 22 ביולי 2020, אישר דירקטוריון הבנק את הפרדת ועדת תגמול מוועדת ביקורת.

בנוסף לאמור לעיל, להלן פירוט בעניין דרישות כשירות נוספות לחברי הדירקטוריון בהתאם לנוסח המעודכן של הוראה 301: (1) לפחות שליש מחברי הדירקטוריון נדרשים להיות דירקטורים "בעלי ניסיון בנקאי"; (2) לפחות מחצית מהדירקטורים נדרשים להיות בעלי "כשירות מקצועית" כמוגדר בתקנות החברות (תנאים ומבנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית), תשס"ו-2005; (3) לפחות דירקטור אחד נדרש להיות בעל ידע וניסיון מוכח בתחום טכנולוגיית המידע.

נכון למועד הדוח וליום פרסומו: (1) מכהנים בדירקטוריון הבנק 6 דירקטורים המוגדרים כבעלי "ניסיון בנקאי", אשר הינם ה"ד"ר סאמר חאג' יחיא, תמר גוטליב, דן קולר, אבי בזורה, צביקה נגן ואירית שלומי; (2) כל חברי הדירקטוריון מוגדרים בעלי "כשירות מקצועית"; (3) מכהנים בדירקטוריון הבנק 3 דירקטורים שסווגו על ידי דירקטוריון הבנק כבעלי ידע וניסיון מוכח בתחום טכנולוגיית המידע אשר הינם ד"ר סאמר חאג' יחיא, צביקה נגן וששון אליה.

שינויים בדירקטוריון

נכון למועד פרסום הדוחות, הדירקטוריון מונה עשרה דירקטורים, וזאת בהתאם למספר חברי הדירקטוריון בתאגידים בנקאיים אשר נקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301 (להלן: "הוראה 301"). במהלך שנת 2022 חלו שינויים בהרכב הדירקטוריון, כמפורט להלן.

ביום 26 בינואר 2022 רו"ח יצחק אידלמן, שכיהן כדירקטור חיצוני בהתאם לקבוע בחוק החברות, התשנ"ט-1999 בבנק מאז 2 בפברואר 2017, הודיע, שאין בכוונתו להגיש לוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים שמונתה לפי סעיף 36א לחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 (להלן: "הוועדה למינוי דירקטורים"), מועמדות לכהונה כדירקטור בבנק לקדנציה שלישית. בהתאם לכך, ביום 1 בפברואר 2023 רו"ח יצחק אידלמן סיים את כהונתו כדירקטור בבנק. לפירוט נוסף ראה דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 27 בינואר 2022 (מס' אסמכתא: 01-01-2022) ודיווח אודות סיום הכהונה ביום 2 בפברואר 2023 (מס' אסמכתא: 01-01-2023).

ביום 4 באוגוסט 2022 נערכה האסיפה הכללית השנתית והמיוחדת של הבנק אשר אישרה את ההחלטות כדלקמן:

1. למנות מחדש את משרדי רואי החשבון סומך חייקין (KPMG) וברייטמן אלמגור זהר ושות' (Deloitte) כרו"ח מבקרים משותפים של הבנק, לתקופה שתחל ממועד אישור האסיפה הכללית השנתית הנוכחית ועד לתום האסיפה הכללית השנתית הבאה של הבנק ולהסמיך את דירקטוריון הבנק לקבוע את שכרם.
 2. למנות את מר צבי נגן כדירקטור במעמד של דירקטור חיצוני בהתאם לקבוע בחוק החברות, התשנ"ט-1999, לתקופה של 3 שנים, החל ובכפוף לקבלת הסכמת המפקח על הבנקים, או אי התנגדותו. בהמשך לכך, ביום 26 באוקטובר 2022 התקבלה הודעה מהפיקוח על הבנקים כי אין למפקח על הבנקים התנגדות למינויו של מר צביקה נגן כדירקטור בבנק. כהונתו הראשונה כדירקטור בבנק החלה ביום 27 באוקטובר 2022. למידע נוסף ראו דוח מידי על מינוי דירקטור (שאינו תאגיד) או יחיד המכהן מטעם תאגיד שהוא דירקטור בחברה פרטית מיום 27 באוקטובר 2022 (מס' אסמכתא: 01-130363-2022) ודוח מידי על מצבת נושאי משרה בכירה מיום 27 באוקטובר 2022 (מס' אסמכתא: 01-130372-2022).
 3. למנות מחדש את גב' אסתר דומיניסיני כדירקטורית במעמד "דירקטור אחר", לתקופה של 3 שנים, החל ובכפוף לקבלת הסכמת המפקח על הבנקים, או אי התנגדותו. בהמשך לכך, ביום 6 באוקטובר 2022 התקבלה הודעה מהפיקוח על הבנקים כי אין למפקח על הבנקים התנגדות למינויה של גב' אסתר דומיניסיני כדירקטורית בבנק. כהונתה השלישית כדירקטורית בבנק תחל ביום 17 בינואר 2023 (יום לאחר מועד סיום כהונתה השנייה). למידע נוסף ראו דוח מידי על מצבת נושאי משרה בכירה מיום 27 באוקטובר 2022 (מס' אסמכתא: 01-130372-2022).
 4. למנות מחדש את גב' אירית שלומי כדירקטורית במעמד "דירקטור אחר", לתקופה של 3 שנים, החל ובכפוף לקבלת הסכמת המפקח על הבנקים, או אי התנגדותו. בהמשך לכך, החל מיום 19 בספטמבר 2022 החלה כהונתה השנייה של גב' אירית שלומי כדירקטורית בבנק, לאחר קבלת אישור של הפיקוח על הבנקים ביום 5 בספטמבר 2022. למידע נוסף, ראו דוח מידי על מצבת נושאי משרה בכירה מיום 19 בספטמבר 2022 (מס' אסמכתא: 01-118777-2022).
 5. לאמץ את התיקונים לתקנון הבנק, בהתאם לנוסח התקנון המצורף כנספח ד' לדוח זימון האסיפה.
 6. לאשר את מדיניות התגמול המעודכנת של נושאי המשרה כמפורט בנספח ה' לדוח זימון האסיפה.
- למידע נוסף ראה דיווח מיידים על תוצאות האסיפה הכללית מיום 4 באוגוסט 2022 (מס' אסמכתא: 01-099364-2022).
- פירוט נוסף בדבר המועמדים ושאר הנושאים שעל סדר יום האסיפה נמסר במסגרת דוח זימון האסיפה השנתית שפורסם על ידי הבנק בהתאם להוראות הדין. למידע נוסף ראה דיווח מיידים מיום 29 ביוני 2022 מיום 14 ביולי 2022 (מס' אסמכתא: 01-081190-2022 ו-01-089413-2022 בהתאמה) (להלן: "דוח זימון האסיפה").

חברי הנהלת הבנק ותפקידיהם⁽³⁾

מר חנן פרידמן, עו"ד
מנהל כללי

מר שמוליק ארבל
משנה למנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית

מר עומר זיו, רו"ח⁽¹⁾
משנה למנכ"ל, ראש חטיבת שוקי הון

גב' מיכל אלטרמן, עו"ד⁽²⁾⁽¹⁾

סגן מנהל כללי בכיר, יועצת משפטית ראשית, מזכירת הבנק והקבוצה, ראש חטיבת הייעוץ המשפטי ומנהלת סיכונים משפטיים

מר איל אפרת
סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת אסטרטגיה, דיגיטל, דאטה ופרויקטים רוחביים

גב' חגית ארגוב, רו"ח⁽¹⁾
סגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה הפיננסית וחשבונאית ראשית

מר אייל בן-חיים
סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת תפעול ושירות

מר אורי יוניסי, רו"ח⁽¹⁾
סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת משכנתאות

מר רונן מורי⁽¹⁾
סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת ניהול סיכונים ומנהל סיכונים ראשי

גב' אביבית קליין
סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת משאבי אנוש

גב' ליאת שוב, רו"ח⁽¹⁾
סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבה עסקית

מר חיים שקולניק
סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת לאומי טכנולוגיות

גב' בשמת בן-צבי, רו"ח⁽¹⁾
סגן מנהל כללי בכיר, מבקרת פנימית וראש חטיבת הביקורת הפנימית

סומך חייקין
ברייטמן אלמגור זהר ושות'
רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק

(1) למידע על שינויים שחלו בנוגע להנהלת הבנק ונושאי משרה בכירים במהלך שנת 2022 ועד למועד פרסום הדוח, ראה פרק **מינויים ופרישות**. פרטים נוספים על חברי הנהלת הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2022 ובאתר המגנ"א של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>

(2) תשמש בתפקיד מזכירת הבנק עד למינויה של עו"ד שלי ביינהורן.

(3) המידע לעיל נכון למועד פרסום הדוח ולא לתום תקופת הדיווח.

מבקרת פנימית

המבקרת הפנימית הראשית עומדת בהוראת סעיף 146(ב) לחוק החברות התשנ"ט-1999 ובהוראת סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית") ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיפים 11 ו-12 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 307 בנושא פונקציית ביקורת פנימית.

המבקרת הפנימית הראשית הינה עובדת הבנק, מועסקת במשרה מלאה במעמד חברת הנהלה, וזהו עיסוקה הבלעדי. הממונה הארגוני על המבקרת הפנימית הינו יו"ר הדירקטוריון של הבנק.

לביקורת הפנימית תכנית עבודה שנתית ותכנית עבודה רב שנתית לתקופה של עד שלוש שנים. תכנית העבודה השנתית ותכנית העבודה הרב שנתית נגזרות ממיפוי נושאי ביקורת המבוססים, בין השאר, על המסמכים המפורטים בהוראה 307. תכניות העבודה נגזרות ממתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ובקורות אשר על פיה נקבעים תדירות והיקף הביקורת בכל נושא ונושא. כך, בנושאים בעלי סיכון גבוה יותר, תדירות הביקורת תהיה אחת לשנה ובנושאים בעלי סיכון נמוך יותר, תדירות הביקורת תהיה אחת לשנתיים עד שלוש שנים. הצעה לתכנית עבודה שנתית ותכנית עבודה רב שנתית, מוגשת על ידי הביקורת הפנימית ומקבלת את אישור יו"ר הדירקטוריון, ועדת הביקורת ומליאת הדירקטוריון.

הביקורת הפנימית עושה שימוש בכלי ניטור, אנליזה ותחקירי נתונים מתקדמים, ומשקיעה משאבים רבים לחיזוק התשתית האנליטית במגוון עולמות תוכן.

תכנית העבודה השנתית ותכנית העבודה הרב שנתית מותירות בידי המבקרת הפנימית הראשית שיקול דעת לסטות מהן, בהתאם לצורך.

כמו כן, ימי הביקורת המוקצים מידי שנה לביצוע ביקורות לא מתוכננות ולבדיקת מקרים מיוחדים מאפשרים למבקרת הפנימית לבדוק נושאים העולים אד הוק, בין אם לבקשת הנהלת הבנק או ועדת הביקורת ובין אם כתוצאה מפעילויות או נושאים חדשים בקבוצה.

במסגרת עבודת הביקורת, נבחן מדגם של עסקאות מהותיות שבוצעו על ידי הבנק לרבות הליכי אישור. לעניין זה, עסקאות מהותיות לרבות רכישה או מכירה מהותית של פעילות, "עסקאות" - כאמור בסעיף 270 לחוק החברות ו"עסקה חריגה" - כהגדרתה בחוק החברות.

תכנית העבודה השנתית ותכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית כוללות את כל נושאי הביקורת בבנק, בחברות הבנות המאוחדות המהותיות בישראל ובחברות הבנות המהותיות בחו"ל, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 306 (כמפורט [בביאור 15.D](#)).

בחברות הבנות המאוחדות בישראל מכהנים כמבקרים פנימיים עובדי חטיבת הביקורת הפנימית של הבנק.

בחברות הבנות המהותיות בחו"ל (החל מה-1 באפריל 2022 הושלמה עסקת המיזוג של BLUSA עם Valley Bank, ונותרה לאומי אנגליה כחברת בת מהותית) ממונים מבקרים פנימיים מקומיים.

המבקרים הפנימיים בכל אחת מחברות הבנות המהותיות בארץ ובחו"ל, כפופים לדירקטוריון או לוועדת הביקורת שלהם וחטיבת הביקורת הפנימית בלאומי מפקחת על פעילותם המקצועית בהתאם לדרישות הוראות בנק ישראל ובכפוף לדין המקומי.

העסקת המבקרת הפנימית הראשית וצוות העובדים הכפוף לה בקבוצת לאומי בארץ הינה בהיקף של 73.9 משרות בממוצע שנתי לשנת 2022 לפי הפירוט כדלקמן:

ממוצע משרות של המבקרים בקבוצת לאומי בארץ	
70.1	הבנק
1.8	חברות בנות בישראל
2.0	פיקוח ובקרה על חברות בנות בחו"ל
73.9	סך הכל

* מתוכן כ-1.6 משרות בממוצע נמצאות בחל"ד/חל"ת.

בנוסף, 6.3 משרות במיקור חוץ.

כמו כן, בשלוחה בחו"ל מועסקים מבקרים מקומיים בהיקף של 2.6 משרות (כולל מיקור חוץ)

היקף המשרות אושר על ידי ועדת הביקורת בישראל בהתבסס על תכנית העבודה השנתית והרב שנתית.

המבקרת הפנימית רשאית, במסגרת התקציב, להיעזר במיקור חוץ לביצוע עבודות הדורשות ידע מיוחד או במקרים של תקן חסר.

להלן פרוט ההטבות והסכומים ששולמו או נרשמו בגינם הפרשות לשנת 2022 באלפי ש"ח למבקר הפנימית הראשית

שנת 2022					
שיעור בהון הבנק		תגמולים בעבור שירותים			
תגמולים אחרים					
סך הכל*	שווי הטבה	הפרשות סוציאליות	שווי אופציות	מענקים**	משכורת
(באלפי ש"ח)					
2,501	75	237	85	795	1,309
-					

* לא כולל מס שכר.

** ראה [ביאור 23ה](#) לדוחות הכספיים.

היקף התשלומים למבקר הפנימית הראשית ורכיביהם מובאים בהמלצת יו"ר הדירקטוריון לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון. ועדת הביקורת והדירקטוריון סבורים שאין בהחזקת ניירות ערך על ידי המבקר הפנימית הראשית ובתגמול הניתן לה השפעה על הפעלת שיקול דעתה המקצועי של המבקר הפנימית הראשית.

המבקר הפנימית הראשית פועלת על פי התקנים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל ושל הלשכה העולמית למבקרים פנימיים, IIA - The Institute of Internal Auditors.

בנוסף, המבקר הפנימית הראשית פועלת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 307 בנושא פונקצית ביקורת פנימית.

ועדת הביקורת והדירקטוריון רשמו בפניהם את הצהרתה בכתב של המבקר הפנימית הראשית על פיה היא עומדת בכל הדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים המקובלים כאמור וכי היא פועלת גם בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על בסיס הצהרה זו, ועל בסיס תפקודה, כפי שבא לידי ביטוי בישיבות ועדת הביקורת והדירקטוריון, נחה דעתם של ועדת הביקורת והדירקטוריון כי המבקר הפנימית הראשית עומדת בדרישות האמורות.

דוחות ותרשומות ביקורת מוגשים למבוקרים בכתב, לאחר קיום דיונים עימם על ממצאי הביקורת. בנוסף, בסמוך למועד הפצת הדוחות והתרשומות מתקיימים דיונים על ממצאים מהותיים עם ראשי החטיבות והמנכ"ל.

דוחות ותרשומות ביקורת מהותיים נדונים בוועדת הביקורת מספר פעמים בחודש. בוועדת הביקורת משתתפים בדיונים בנוסף למבקר הפנימית הראשית ונציגי חטיבת הביקורת, גם ראשי החטיבות המבוקרות ונציגיהן.

לקראת מועד הדיון בוועדת הביקורת, קובעת יו"ר ועדת הביקורת, בהתייעצות עם המבקר הפנימית הראשית, אלו דוחות ותרשומות ביקורת יוצגו בשלמותם לדיון בוועדת הביקורת. כמו כן, מוגשים, באופן שוטף, לעיונם של כל חברי ועדת הביקורת, תקצירי כל דוחות הביקורת והתרשומות שהופצו על ידי הביקורת הפנימית בתקופה הרלוונטית. חברי ועדת הביקורת רשאים לעיין בכל דוח ותרשומת ביקורת שהם מוצאים לנכון ולבקש מיו"ר ועדת הביקורת להציגם לדיון בשלמותם בוועדת הביקורת.

בתום המחצית הראשונה והמחצית השנייה של השנה מגישה המבקר הפנימית הראשית ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, ליו"ר ועדת הביקורת, לוועדת הביקורת ולדירקטוריון, דוחות סיכום פעילות הביקורת, אשר כוללים תמצית הממצאים המהותיים, המלצות המבקר ותשובות המבוקרים.

כמו כן, מגישה המבקר הפנימית הראשית ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, ליו"ר ועדת הביקורת, לוועדת הביקורת ולדירקטוריון דוח שנתי מסכם של פעילות הביקורת במהלך כל השנה, הכולל גם מעקב אחר ביצוע תכנית העבודה השנתית, והערכת אפקטיביות מסגרת הבקרה הפנימית בקבוצה.

תכנית העבודה של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2022 הוגשה לוועדת הביקורת ביום 13 בדצמבר 2021, אושרה בוועדה ביום 20 בדצמבר 2021, הוגשה לדירקטוריון ביום 6 בינואר 2022 ואושרה בדירקטוריון ביום 12 בינואר 2022.

דוח הביקורת הפנימית למחצית הראשונה של שנת 2022 הוגש לוועדת הביקורת ביום 28 ביולי 2022, דווח בוועדה ביום 3 באוגוסט 2022 ודווח בדירקטוריון ביום 5 בספטמבר 2022.

דוח הביקורת הפנימית למחצית השנייה של שנת 2022 הוגש לוועדת הביקורת ביום 23 בינואר 2023, דווח בוועדה ביום 30 בינואר 2023 ודווח בדירקטוריון ביום 15 בפברואר 2023.

הדוח השנתי של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2022 יוגש לוועדת הביקורת ביום 22 במרס 2023, ידון בוועדת הביקורת ביום 29 במרס 2023 וידון בדירקטוריון ביום 3 באפריל 2023.

תכנית העבודה של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2023 הוגשה לוועדת הביקורת ביום 21 בדצמבר 2022, אושרה בוועדה ביום 28 בדצמבר 2022, הוגשה לדירקטוריון ביום 15 בינואר 2023 ואושרה בדירקטוריון ביום 25 בינואר 2023.

למבקרת הפנימית הראשית הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה לה גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

למבקרים המבצעים ביקורת בחברות בנות בארץ ובחו"ל הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה להם גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של חברות הבנות בארץ ובחו"ל לרבות לנתונים כספיים, והכל בהתאם לדין שחל.

לדעת ועדת הביקורת והדירקטוריון היקף, אופי ורציפות פעילות המבקרת הפנימית הראשית ותכנית עבודתה הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בקבוצה.

לאחר תקופת הדוח, ביום 12 בפברואר 2023, רו"ח חגית ארגוב, סיימה את תפקידה כמבקרת הפנימית הראשית של הקבוצה וראש חטיבת הביקורת הפנימית.

באותו מועד (12 בפברואר 2023), רו"ח בשמת בן צבי, החלה לכהן כמבקרת הפנימית הראשית של הקבוצה וראש חטיבת הביקורת הפנימית.

שכר רואי החשבון המבקרים (א)(ב)(ג)(ז)

המאחד		הבנק	
2022	2021	2022	2021
באלפי ש"ח			
עבור פעולות הביקורת: ^(ד)			
17,130	22,035	11,940	11,982
רואי החשבון המבקרים המשותפים			
-	240	-	-
רואי חשבון מבקרים אחרים			
17,130	22,275	11,940	11,982
סך הכל			
עבור שירותים הקשורים לביקורת: ^(ה)			
1,076	548	1,076	422
רואי החשבון המבקרים המשותפים			
745	1,629	490	423
רואי חשבון מבקרים אחרים			
-	21	-	-
עבור שירותים אחרים:			
4,463	6,683	3,790	5,173
רואי החשבון המבקרים המשותפים			
63	27	-	-
רואי חשבון מבקרים אחרים			
6,347	8,908	5,356	6,018
סך הכל			
23,477	31,183	17,296	18,000
סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים			

- א. דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
- ב. שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.
- ג. כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- ד. ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.
- ה. כולל ביקורת דוחות התאמה למס, דינוי שומות וייעוץ מס.
- ו. Audit related fees, כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות וטפסים או דוחות לרשויות הדורשים את חתימתו של רואה החשבון.
- ז. משרד רואי החשבון סומך חייקין (KPMG) משמשים כרואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק החל משנת 1950 ומשרד רואי חשבון בריטמן אלמגור זהר ושות' (Deloitte) משמשים כרואי החשבון המבקרים המשותפים משנת 2020.

מדיניות תגמול נושאי משרה

מדיניות תגמול נושאי משרה בבנק

ביום 23 בדצמבר 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק מדיניות תגמול לנושאי המשרה בבנק אשר חלה עד לתום שנת 2022. למידע נוסף לגבי מדיניות התגמול האמורה, אשר חלה בשנת הדיווח, ראה דוח זימון האסיפה הכללית של הבנק אשר פורסם ביום 10 בנובמבר 2019 (אסמכתא: 01-096531-2019). ביום 4 באוגוסט 2022 אישרה האסיפה הכללית של הבנק מדיניות תגמול מעודכנת לנושאי המשרה בבנק (להלן: "מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול המעודכנת נכנסה לתוקף בתחילת שנת 2023 ותחול עד לתום שנת 2025. מדיניות התגמול מושתתת על הוראות תיקון 20 לחוק החברות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק, על הקבוע בהוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ועל הוראות חוק תגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול").

מדיניות התגמול קובעת את המסגרת לתגמול נושאי המשרה בבנק והיא כוללת, בין היתר, התייחסות לרכיבי התגמול הקבוע שהינו התגמול הטיקרי לנושאי המשרה, הכולל משכורת קבועה, זכויות סוציאליות, תנאים נלווים למשכורת ותנאי פרישה וסיום העסקה, וכן, לרכיבי תגמול משתנה הכוללים כל תגמול שאינו קבוע ובכלל זה: מענק שנתי מדיד מותנה ביצועים, המורכב מרכיב מענק המבוסס על תשואה משוקללת להון של הבנק, רכיב מענק המבוסס על תשואת המנייה המשוקללת של הבנק בהשוואה לתשואת מדד ת"א-בנקים, רכיב מענק המבוסס על יחס היעילות המשוקלל של הבנק, ורכיבים נוספים, ככל שוועדת התגמול והדירקטוריון יחליטו לקבוע רכיבים נוספים לגבי נושאי משרה שאינם המנכ"ל הראשי; מענק אישי איכותי, המתבסס על השגת יעדים אישיים וקריטריונים איכותיים בהתאם לתחומי אחריותו של נושא המשרה הרלוונטי; ומענק מיוחד בגין אירועים מיוחדים. יצוין כי חברי הדירקטוריון לרבות יו"ר הדירקטוריון, אינם זכאים למענק שנתי משתנה. מנכ"ל הבנק אינו זכאי למענק שנתי משתנה, אלא אם יקבע אחרת על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק.

סך המענקים המשתנים לנושא משרה מוגבל בתקרה של 8 משכורות חודשיות בשנה, כאשר בגין אירועים מיוחדים יהיו רשאים ועדת התגמול והדירקטוריון לאשר מענק מיוחד נוסף למי מנושאי המשרה, שלא יעלה על משכורת חודשית אחת.

בנוסף, לדירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול, הסמכות להפחית (משיקולים מיוחדים) את המענק השנתי המדיד, בהתאם לשיקול דעתו. כמו כן, מדיניות התגמול קובעת, בהתאם להוראה 301A, מנגנון השבת מענקים משתנים, לרבות קריטריונים להשבה, נסיבות הפעלת מנגנון ההשבה ותקופת ההשבה.

עוד קבועים במסגרת מדיניות התגמול הסדרי דחיית תשלומי המענק המשתנה לנושאי המשרה, אשר תשלומם כפוף לעמידת הבנק ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים בסמוך לפני כל אחד ממענדי ההבשלה (או תנאי ההבשלה הקבועים בתגמול הוני, ככל שהחלק הנדחה של תשלומי המענק המשתנה כאמור ניתן בצורת תגמול הוני).

מדיניות התגמול קובעת מנגנונים והסדרים שונים שנועדו לאפשר לוועדת התגמול ודירקטוריון הבנק לאשר עדכונים במדיניות התגמול או ברכיבי התגמול בתנאי כהונה והעסקה של נושאי המשרה שמדיניות התגמול חלה עליהם במהלך תקופת מדיניות התגמול, מבלי להידרש לקבלת אישור מחודש של האסיפה הכללית של הבנק במועד העדכון כאמור. עדכונים כאמור במדיניות ייעשו ככל שהנסיבות הקיימות במועד העדכון, יצדיקו לדעת ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק את ביצוע העדכונים כאמור.

מדיניות התגמול קובעת עוד כי התגמול של מי מנושאי המשרה בבנק יכול שיעלה בהתאם להחלטת ועדת התגמול והדירקטוריון על הרף הקבוע בסעיף 2(א) לחוק מגבלת התגמול, ובמקרה כזה חלק מהשכר של אותם נושאי משרה לא יוכר כהוצאה לצורכי מס, בהתאם לקבוע בסעיף 17(32) לפקודת מס הכנסה. עוד כוללת מדיניות התגמול מנגנון המאפשר להעלות את סך התגמול לו יהיו זכאים יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל הראשי אוטומטית עם עליית התגמול הנמוך ביותר בבנק כאמור בחוק מגבלת התגמול (כאשר ככל שעדכון סך התגמול ליו"ר הדירקטוריון ו/או למנכ"ל הראשי יעלה על 5% כתוצאה מההצמדה לשיעור עליית התגמול הנמוך ביותר בבנק כאמור בחוק מגבלת התגמול, יובא העדכון לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון).

בנוסף, מדיניות התגמול כוללת אפשרות ולפיה, בכפוף לאישור האורגנים המוסמכים בבנק ובכפוף להוראות כל דין, נושאי משרה בבנק (לרבות דירקטורים) יכול שיהיו זכאים לתגמול הוני, בצורה של אופציות, מניות או מכשירים מבוססי מניות. הוראה זו חלה החל ממועד אישור מדיניות התגמול באסיפה הכללית.

למידע נוסף לגבי מדיניות התגמול המעודכנת כאמור, שאושרה בחודש אוגוסט 2022 ותחול בשנים 2023-2025 ראה דוח משלים לדוח זימון האסיפה הכללית של הבנק אשר פורסם ביום 14 ביולי 2022 (אסמכתא: 01-089413-2022) וכן [ביאור 2.223 ו-3.223](#).

שכר נושאי משרה בכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

להלן פירוט ההטבות והסכומים ששולמו או שנרשמו בגינם הפרשות לשנים 2021 ו-2022, ליושב ראש הדירקטוריון ולמקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בקבוצה. ההטבות המפורטות להלן אינן כוללות הטבות בגין שירותים בנקאיים, הניתנות לעובדים בבנק כגון: הטבות בריבית בגין פיקדונות כספיים בבנק, הטבות בריבית בגין משכנתאות, הנחות או פטורים מעמלות בגין שירותים בנקאיים הניתנים על ידי הבנק וכיוצ"ב. סכומי ההטבות בגין שירותים בנקאיים כאמור לגבי כל אחד ממקבלי התגמול, אינם מהותיים. ללקוחות פרטיים מסוימים של הבנק, לרבות ללקוחות הכלולים בהסדרים בין הבנק לבין קבוצות עובדים, ניתנות מעת לעת הטבות דומות לאלה הניתנות לעובדי הבנק ואף כאלו העולות עליהן.

שנת 2022									
תגמולים אחרים		תגמולים בעבור שירותים					פרטי מקבל התגמול ⁽¹⁾		
סך הכל ⁽²⁾	שווי הטבה ⁽⁴⁾	הפרשות סוציאליות ⁽³⁾	שווי אופציות	מענקים ⁽⁵⁾	שיעור החזקה בהון הבנק	משכורת/דמי ניהול	תפקיד	שם	
					(באלפי ש"ח)	%			
3,539	-	-	-	-	3,539	-	יו"ר הדירקטוריון	ד"ר סאמר חאג' יחיא ⁽⁶⁾	
3,539	60	526	-	-	2,953	0.01%	מנכ"ל ראשי	מר חנן פרידמן ⁽⁷⁾	
5,964	121	776	-	3,352	1,715	-	מנכ"ל לאומי פרטנרס	ד"ר אבי אורטק ⁽⁸⁾⁽¹²⁾	
3,804	1,532	85	-	882	1,305	-	מנכ"ל לאומי בריטניה	מר מיכאל שילר	
3,347	98	416	121	1,024	1,688	-	סמנכ"ל בכיר, ראש החטיבה הפיננסית וחשבונאי ראשי	מר עומר זיו ⁽⁸⁾⁽⁹⁾	
3,320	123	469	-	1,004	1,724	-	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	מר רונן אגסי ⁽⁸⁾⁽¹⁰⁾	
3,310	81	365	97	1,292	1,475	-	סמנכ"ל בכיר וראש חטיבת אסטרטגיה, דיגיטל, דאטה ופרויקטים רחביים	מר איל אפרת ⁽⁸⁾⁽¹¹⁾	

- היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%.
- לא כולל מס שכר.
- הפרשות סוציאליות כוללות הפרשות לפיצויים, תגמולים, פנסיה (לרבות הסדר "פנסיה תקציבית" שחל על עובדים ותיקים ונושאי משרה ותיקים בבנק - לפרטים ראה [ביאור 1.א.23](#)). קרן השתלמות וביטוח לאומי וכן השלמת העתודות בגין הנ"ל עקב שינויים בשכר בתקופת הדוח. לעובדים הבכירים של הבנק, חוזי עבודה אישיים ומיוחדים עם הבנק. לפרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים וזכאות להודעה מוקדמת בעת סיום יחסי עבודה - ראה [ביאור 1.ב.23](#).
- מובהר כי, עלות העסקת נושאי המשרה, אינה כוללת את עלות הריבית (רכיב הריבית אשר מוצג על פי תקני החשבונאות בהוצאות תפעוליות).
- שווי הטבה הכולל, בין היתר, רכב והוצאות טלפון.
- כולל מענק משתנה שנתי בגין שנת 2022 לנושאי משרה בבנק (שאינם יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק) בהתאם לקבוע במדיניות התגמול של הבנק או בהתאם לקבוע במדיניות התגמול של חברת הבת הרלבנטית ומענק חתימה. לפרטים לעניין זכאות הבכירים בבנק למענקים בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק ראה [ביאור 1.ג.23](#).

6. ד"ר סאמר חאג' יחיא מכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק החל מיום 22 ביולי 2019, וכיהן קודם לכן כדירקטור בבנק החל מיום 30 בספטמבר 2014. ביום 23 בדצמבר 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי הכהונה של יו"ר הדירקטוריון של הבנק, בהתאם למדיניות התגמול של הבנק ובהתאם לקבוע בהוראה 301A. תנאי הכהונה של יו"ר הדירקטוריון מותאמים לקבוע בחוק מגבלת התגמול והם כוללים רכיב תגמול קבוע המשלים לתגמול המקסימלי האפשרי בבנק על פי חוק מגבלת התגמול. מובהר כי יו"ר הדירקטוריון אינו זכאי למענק שנתי משתנה.
- החל מחודש ספטמבר 2021 החל יו"ר הדירקטוריון להעמיד את שירותיו לבנק, באמצעות חברת ניהול בבעלותו, כנגד הוצאת חשבונית מס לבנק. לפירוט בדבר תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון ראה [כיאור 3.23](#), ודיווח מידי של הבנק על כינוס אסיפה כללית מיום 10 בנובמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-096531).
- ביום 21 בספטמבר 2022 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול, עדכון בתנאי כהונתו של יו"ר הדירקטוריון, בתוקף מיום 19 באוקטובר 2022, הנובע מעדכון הוראה 301A ביחס למבנה התגמול של יו"ר דירקטוריון בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה (שפורסם בחודש אפריל 2022), ולפיו תנאי הכהונה המעודכנים של יו"ר הדירקטוריון לא יכללו עוד זכויות בנין אי-תחרות והודעה מוקדמת ולפיו יו"ר הדירקטוריון יהיה זכאי להחזר הוצאות בהתאם ובכפוף לאמור בהוראה 301A.
7. מר חנן פרידמן מכהן כמנכ"ל הבנק החל מיום 1 בנובמבר 2019 ("יום התחילה"). מר פרידמן כיהן קודם לכן כנושא משרה בבנק החל מיום 1 בספטמבר 2014. ביום 23 בדצמבר 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי הכהונה וההעסקה של מנכ"ל הבנק, בהתאם למדיניות התגמול של הבנק. תנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל מותאמים לקבוע בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-תחרות הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ז-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול"), והם כוללים רכיב תגמול קבוע המשלים לתגמול המקסימלי האפשרי בבנק על פי חוק מגבלת התגמול.
- בהתאם לתנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל, הוא אינו זכאי למענק שנתי משתנה.
- לפירוט בדבר תנאי ההעסקה של המנכ"ל ראה [כיאור 2.23](#), ודיווח מידי של הבנק על כינוס אסיפה כללית מיום 10 בנובמבר 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-096531).
8. ביום 16 באוגוסט 2022 פרסם הבנק מתאר להצעת ניהול ערך לנושאי משרה (שאינן דירקטורים ואינם המנכ"ל) ועובדים של קבוצת הבנק של עד 5,000,000 כתי אופציה, רשומים על שם, שאינם רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ הניתנים למימוש לעד 5,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב של הבנק, על פי תכנית אופציות משנת 2022 של הבנק ("המתאר"). ביום 4 בספטמבר 2022 הוקצו 2,460,399 כתי אופציה, שאינם רשומים למסחר ללא תמורה בהתאם למתאר, ל-108 עובדי הבנק ועובדי חברות בנות של הבנק, כאשר מתוכם 13 נושאי משרה בבנק (שאינם דירקטורים ואינם המנכ"ל). למידע נוסף בדבר הנפקת כתי אופציה בהתאם למתאר כאמור ראה דיווח מידי בדבר מתאר הצעת כתי אופציה לא רשומים לנושאי משרה ועובדים של הבנק אשר פורסם ביום 16 באוגוסט 2022 (אסמכתא: 2022-01-103780).
9. מר עומר זיו מכהן כחבר הנהלה בבנק, החל מיום 16 באוגוסט 2016, בתפקיד ראש החטיבה הפיננסית, והחל מיום 1 באפריל 2021 גם בתפקיד החשבונאי הראשי. החל מיום 12 בפברואר 2023 מונה לתפקיד ראש חטיבת שוקי הון, בדרג משנה למנכ"ל ויו"ר החברה הבת לאומי פרטנרס. תנאי הכהונה והעסקה של מר זיו הינם בהתאם למדיניות התגמול של הבנק ולקבוע בחוק מגבלת התגמול.
10. מר רונן אגסי מכהן כחבר הנהלה בבנק החל מיום 9 באפריל 2017, בתפקיד ראש חטיבת שוקי הון, והחל מיום 1 בינואר 2021 כמשנה למנכ"ל וראש החטיבה העסקית. רו"ח רונן אגסי סיים בפועל את תפקידו בבנק ב-14 בפברואר 2023. תנאי הכהונה והעסקה של מר אגסי הינם בהתאם למדיניות התגמול של הבנק ולקבוע בחוק מגבלת התגמול.
11. מר איל אפרת מכהן כחבר הנהלה בבנק החל מיום 1 באוקטובר 2021, בתפקיד ראש חטיבת אסטרטגיה, דיגיטל, דאטה ופרויקטים רוחביים. תנאי הכהונה והעסקה של מר אפרת הינם בהתאם למדיניות התגמול של הבנק ולקבוע בחוק מגבלת התגמול.
12. ד"ר אבי אורטל מכהן כמנכ"ל לאומי פרטנרס החל מיום 1 בפברואר 2019, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק. המענק השנתי למר אורטל, כמפורט בטבלה לעיל, אושר על ידי ועדת התגמול ודירקטוריון לאומי פרטנרס, וזאת בהתאם לקבוע בהסכם העסקתו ועל פי מדיניות התגמול לעובדים מרכזיים בלאומי פרטנרס. ד"ר אבי אורטל צפוי לסיים את תפקידו בפועל בבנק ביום 31 במרס 2023.
13. הלוואות שניתנו בתנאי הטבה, ככל שניתנו, ניתנו בתנאים המקובלים לכלל העובדים בבנק וסכומיהן נקבעו על פי קריטריונים אחידים. הלוואות הנ"ל הסתכמו בסכומים מאוד זניחים (אלפי ש"ח בודדים) ולכן לא הוצגו בטבלה.

14. דירקטורים ונושאי משרה אחרים בוטחו על ידי הבנק במסגרת פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות מוחזקות. פרמיית הביטוח היחסית אינה כלולה בטבלאות דלעיל בהיותה זניחה. סך כל הפרמיה הסתכמה ב-9,585 אלפי ש"ח, והיא מתייחסת לכלל נושאי המשרה בקבוצה המבוטחת.

15. הדירקטוריון סבור, לאחר שקיים דיונים, קיבל הסברים וחומר רקע מתאים ורלבנטי, ובחן את התגמולים, בשים לב לפעילות הבנק והקבוצה ותוצאותיהם בשנת 2022 ובשים לב למדיניות תגמול הבנק הקבוצתית ומדיניות התגמול בחברות הקבוצה, וכן לפועלו ולתפקודו של כל בכיר בבנק או בקבוצה, כי התגמול לבכירים הנ"ל כמפורט בטבלה ובהסברים לעיל, מהווה תגמול שלבטח אינו עולה על התגמול הסביר וההוגן בנסיבות העניין, בשים לב לתרומה של כל אחד מנושאי המשרה כאמור לתוצאות הפעילות של הבנק והתגמול כאמור הינו לטובת הבנק.

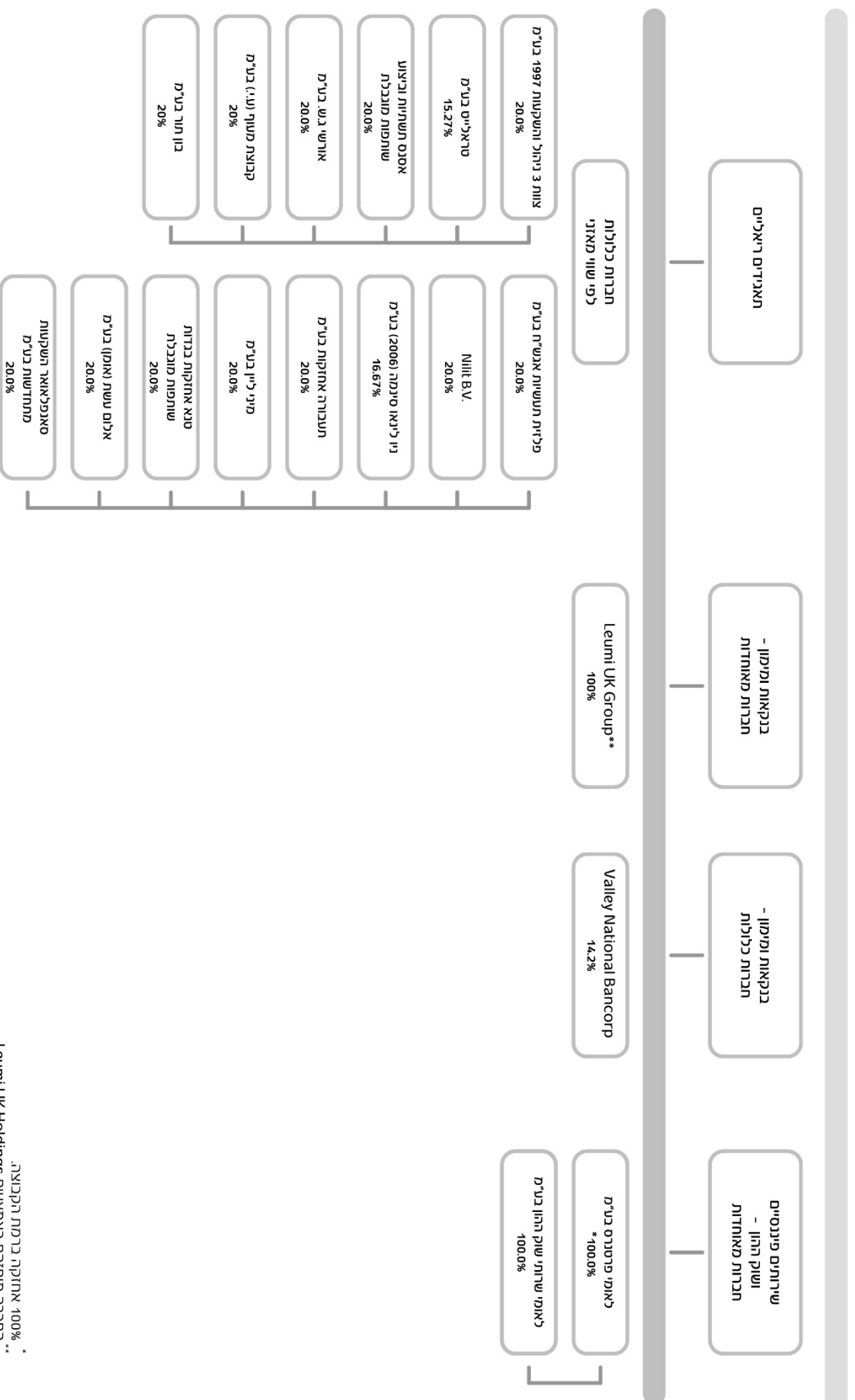
שנת 2021

שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק		תגמולים בעבור שירותים			סך הכל ⁽²⁾
		%	דמי ניהול / משכורת	מענקים ⁽⁵⁾	שוי אופציות	הפרשות סוציאליות ⁽³⁾	
פרטי מקבל התגמול ⁽¹⁾							
תגמולים אחרים							
שוי הטבה ⁽⁴⁾							
ד"ר סאמר חאג' יחיא ⁽⁶⁾	יו"ר הדירקטוריון	-	2,995	-	-	324	3,328
מר חנן פרידמן ⁽⁷⁾	מנכ"ל ראשי	0.01%	2,774	-	-	489	3,321
מר אבנר מנדלסון	מנכ"ל בנק לאומי ארה"ב	-	2,488	5,721	-	297	8,690
מר דייב פולסון	מנהל בנקאות מסחרית בבנק לאומי ארה"ב	-	1,400	2,687	-	124	4,211
מר ראג'ה דאקורי	סמנכ"ל כספים ותפעול בבנק לאומי ארה"ב	-	1,446	2,749	-	268	4,463
ד"ר אבי אורטל	מנכ"ל לאומי פרטנרס	-	1,346	4,063	-	450	5,982
מר אליאב בר דוד	מנכ"ל פרטנרס חתמים	-	1,034	2,538	-	311	3,966
גב' אביבית קליין ⁽⁹⁾⁽⁸⁾	סמנכ"ל בכיר וראש חטיבת משאבי אנוש	-	961	603	-	804	2,443
מר שמוליק ארבל ⁽¹⁰⁾⁽⁸⁾	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית	0.01%	1,534	734	-	715	3,107
מר אייל בן-חיים ⁽¹¹⁾⁽⁸⁾	סמנכ"ל בכיר וראש חטיבת תפעול	-	1,182	768	-	589	2,617

לפרטים והסברים אודות שר ותנאי הכהונה של נושאי המשרה המפורטים בטבלה לעיל בגין שנת 2021, ראה פרק [שכר נושא משרה בכירה בדוח הכספי של הבנק לשנת 2021 \(החל מעמוד 316\)](#).

להלן חרשים חברות מוחזקות עיקריות והשקעות של הבנק

הבנק

* 100% איזוקה ברמת הקבוצה.
** החברה מוחזקת באמצעות Leumi UK Holdings

השליטה בבנק

החל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בד"ן, כתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

למידע מעודכן לגבי החזקות בעלי עניין בבנק נכון ליום 31 בדצמבר 2022, ראה דוח מידי על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 5 בינואר 2023 (אסמכתא: 01-003621-2023). כן, ראה דיווח מידי בעניין רשימת בעלי אמצעי שליטה מהותי בבנק 31 במרס 2022 מיום 7 באפריל 2022 (אסמכתא: 01-045337-2022).

רכוש קבוע ומתקנים

בניינים וציוד - העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ב-31 בדצמבר 2022 בסך 2.7 מיליארד ש"ח, בדומה לאשתקד.

ההשקעות בבניינים וציוד ליום 31 בדצמבר 2022 הינן כדלהלן

עלות		פחת שנצבר		יתרה להפחתה
31 בדצמבר				
2022		2021		
במיליוני ש"ח				
בניינים ומקרקעין	2,559	1,376	1,183	1,276
ציוד, ריהוט וכלי רכב	3,399	2,611	788	760
עלויות תוכנה	4,402	3,638	764	684
סך הכל	10,360	7,625	2,735	2,720

בניינים וציוד אלה משמשים בעיקר לפעילות הקבוצה. בניינים שאינם בשימוש הקבוצה והמושכרים לגורמים מחוץ לקבוצה הכלולים במאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2022 מסתכמים בסך 34 מיליון ש"ח.

נדל"ן

מרבית שטחי המבנים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בישראל הינם בבעלות הבנק או בבעלות חברות-בנות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות.

להלן נתונים בדבר התפלגות שטחי הבנק, בנייני בנק בע"מ ולין סיטי סנטר בע"מ

ליום 31 בדצמבר		
2022		2021
באלפי מ"ר		
בעלות	238	247
שכירות	74	76
סך הכל	312	323

מכירת "בית מאני"

לאור המעבר הצפוי של ההנהלה הראשית ויחידות המטה לקשב, הבנק חתם על הסכם למכירת "בית מאני" (בית לאומי, משרדי הנהלה ראשית ובית מאני) ששטחו הבנוי העילי עומד על כ-13,000 מ"ר. השלמת המכירה צפויה ברבעון האחרון לשנת 2023 עם השלמת המעבר לקש"ב.

מערכות מידע

לבנק לאומי יש שני מרכזי מחשוב עיקריים: הראשון בקרית התקשוב בלוד והשני בהר חוצבים ירושלים, אשר פועל במיקור חוץ על ידי חברת בינת - אתר HOSTING. כמו כן קיים עותק שלישי של המידע הנשמר במתקן של בנק לאומי (מרכז בנקאות שמצוי בהר חוצבים ירושלים).

מרכזי המחשבים של הבנק בלוד ובירושלים (בהם מצוי העותק הראשון והשני) הינם מתקנים תת קרקעיים המוגנים ברמה מקובלת מפני פגיעת רקטות, לוחמה כימית ורעידות אדמה. המתקנים נבנו בטכנולוגיות מתקדמות המאפשרות תפעול שוטף ברמה גבוהה ותפקוד עצמאי בשעת חירום. התשתיות במרכז המחשבים הינן ברמת שרירות ויתירות המקבילות, להבנת הבנק, לרמת TIER3 ובהתאם לתקנים שונים.

לבנק לאומי שני מחשבי Mainframe לשימוש מערכות הייצור, הפיתוח והתאוששות בחירום.

אבטחת מידע בלאומי וההגנה בסייבר מתבססים על עקרון הסודיות הבנקאית, חוקים והוראות שונים, כגון הוראות חוק הגנת הפרטיות ותקנותיו, הוראות חוק המחשבים, הוראות בנק ישראל ותקנים בינלאומיים מקובלים של אבטחת מידע וסייבר.

מתוקף הוראות אלה ולאור אסטרטגיה ומדיניות לאומי בתחום ניהול סיכונים סייבר, נגזרת פעילות ענפה בתחום. הדגש הניתן בתחום זה הינו ליישום בקרות ומנגנוני אבטחת מידע צופות פני עתיד.

בעידן בו מתגברים האיומים מגורמי חוץ ופנים ארגוניים, נערך לאומי למתקפות מחשוב ופועל לגידור הסיכונים הנובעים ממתקפות סייבר למיניהן. בנוסף, לאומי פועל בתיאום עם הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל ובשיתוף המגזר הבנקאי, מערך הסייבר וה-CERT לאומי, לצורך חיזוק ההתמודדות מול איומי הסייבר.

התפעול והמחשוב של חברות הבת בארץ ובחו"ל מתבסס על מערכות נפרדות, כאשר האחראיות הניהולית והמקצועית היא של הנהלות חברות הבת והדירקטוריונים שלהן ובהלימה לאסטרטגית ה-IT של לאומי.

למידע בנוגע להסכם למתן שירותי מחשוב לבנק אגוד ראה פרק [הסכמים מהותיים](#).

בשנת 2022 השקיעה הקבוצה בצידוד הכולל תוכנות כ-720 מיליון ש"ח לעומת 498 מיליון ש"ח בשנת 2021. התקציב הותאם לתמיכה ביעדים האסטרטגיים כפי שהוגדרו על ידי הנהלת הבנק.

לפירוט נוסף ראה [ביאור 16](#).

נכסים לא מוחשיים

1. הבנק הוא בעל הזכויות היחיד בסימן "לאומי" ובלוגו העיצובי הנלווה אליו, בישראל, בתחום הבנקאות ושירותי המימון.
2. בנוסף, הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות ובלוגו שלהן, וכן בשמות שירותים ומוצרים, שחלקם נרשמו כסימן מסחר או כסימן שירות.
3. לקבוצה מאגרי מידע רשומים בהם נשמר, בין היתר, מידע על לקוחות, ספקים ועובדי לאומי, כאשר מיושמים אמצעים טכנולוגיים מתקדמים המיועדים לאבטח את פעילות הלקוחות ואת פעילות העסקית של הבנק תוך צימצום הסיכונים הנובעים משימוש במערכות מידע.
4. לקבוצה זכויות קניין שונות וזכויות שימוש בתוכנות מחשב ובמערכות מידע שונות לצורך ניהול עסקיה, לרבות לצורך מתן שירותים ללקוחותיה.

משאבי אנוש

מצבה

בשנת 2022 ירדה מצבת משרות הקבוצה ב-623 משרות, ירידה של כ-7.3% ביחס למצבת 2021. בממוצע שנתי, ירדה מצבת משרות הקבוצה ב-491 משרות, ירידה של כ-5.7% ביחס לממוצע שנתי 2021.

ממוצע משרות ^(א) שנתי		משרות ^(א) בסוף שנה		
2021	2022	2021	2022	
7,808	7,702	7,672	7,550	הבנק בארץ
225	228	222	231	חברות מאוחדות בארץ
8,033	7,930	7,894	7,781	סך כל הקבוצה בארץ
^(ב) 631	243	622	112	חברות מאוחדות בחו"ל ^(ג)
8,664	8,173	8,516	7,893	סך כל הקבוצה בארץ ובחו"ל

(א) משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי לשכות שרות והעסקת עובדים חיצוניים.

(ב) כולל נציגויות בחו"ל.

(ג) הירידה במצבת המשרות בחברות מאוחדות בחו"ל נובעת ממיזוג בנק Leumi USA עם בנק Valley National.

מצבת משרות לפי מגזרי פעילות - גישת הנהלה

ממוצע משרות		
2021	2022	
		בנקאית:
3,557	3,428	קמעונאות, פרימיים ובנקאות פרטית
1,439	1,406	עסקים קטנים
4,996	4,834	סך הכל בנקאית
519	596	משכנתאות
1,097	1,117	מסחרית
424	416	עסקית
212	222	נדל"ן
531	488	שוקי הון
29	29	אחר והתאמות
7,808	7,702	סך הכל בנק
225	228	חברות בנות בארץ
631	243	חברות בנות בחו"ל
8,664	8,173	סך הכל

חישוב מספר המשרות על פי מגזרי הפעילות, מתבסס על ניהול מצבת המשרות על פי קווי העסקים העיקריים בבנק, בהתאמות שונות ועל סמך אומדנים. בחישוב מספר המשרות על פי מגזרי פעילות נלקחו בחשבון גם עובדי יחידות מטה המשרתים את כלל או חלק ממגזרי הפעילות בבנק.

גיל וותק

הגיל הממוצע בבנק בסוף שנת 2022 עמד על 42.9 שנים, בהשוואה ל-43.9 בשנת 2021 ו-43.8 בשנת 2020. הוותק הממוצע בבנק בסוף שנת 2022 עמד על 14.1 שנים, בהשוואה ל-15.5 בשנת 2021 ו-15.8 בשנת 2020.

מערך התגמולים ומבנה השכר

מבנה השכר ורמת התגמול לעובדי הבנק מושפעים בעיקר מהסכמי העבודה הקיבוציים שקיימים בבנק. ככלל, התגמול השנתי הינו דיפרנציאלי ומבוסס בין היתר על מורכבות תפקידו של העובד, תרומתו לבנק, הערכת מנהליו, דרגתו ורמת שכרו.

זכויות עובדים

יחסי העבודה בין הבנק לעובדיו בישראל, למעט עובדים בעלי חוזה עבודה אישי, מושגתים בעיקרם על הסכם עבודה קיבוצי בסיסי הקרוי "חוקת עבודה" והסכמים קיבוציים והסדרים משלימים. תנאי העבודה של חברי הנהלת הבנק, עובדים בכירים ועובדים מסוימים אחרים, מוסדרים בחוזה עבודה אישיים, לפרטים נוספים ראה [ביאור 23](#).

עלות עבודה ושכר (בבנק)*

2020	2021	2022	
			באלפי ש"ח
392.8	403.9	400.1	עלות למשרת עובד - (ללא בונוס)
397.4	476.5	484.9	עלות למשרת עובד - (כולל בונוס)
252.7	255.4	256.7	שכר למשרת עובד - (ללא בונוס)
256.3	313.8	324.7	שכר למשרת עובד - (כולל בונוס)

* עלות למשרת עובד כוללת את עלות השרות ועלות הריבית (בניכוי תשואה צפויה) בגין עובדים פעילים.

פיתוח ארגוני ולמידה

למידה ופיתוח ארגוני הינם כלים מרכזיים בתכנון וניהול אסטרטגי של המשאב האנושי ובהתאמת כישורי העובדים לצרכים העסקיים המשתנים. למידה ופיתוח מהווים חלק בלתי נפרד מהצעת הערך לעובד ומרכיב משמעותי במחבורות עובדים. התמורות שחלו בשוק העבודה פוסט קורונה, חייבו התייחסות מוגברת לחיזוק תחושת המשמעות, שימור עובדים, חיזוק ושימור ידע והתאמת מיומנויות הניהול לאתגרים הנוכחיים.

השנה התאפיינה בעלייה בשעות הלמידה בכלל ובשעות הלמידה הפרונטאלית בפרט, שהצטמצמה מאוד בתקופת הקורונה. תמהיל הלמידה השנה היה היברידי ושילב מפגשים פרונטליים, לצד למידה מרחוק ולמידה מקוונת, על מנת להבטיח אפקטיביות של הלמידה לצד גמישות המאפשרת למידה בכל זמן ובכל מקום. בסך הכול נרשמו בשנת 2022 כ-300,000 שעות למידה בארגון.

למידה והכשרה בראייה עתידית - Up-skilling ו- Re-skilling

במקביל להיערכות למגמות המשתנות בעולם הפיננסי אנו ממשיכים להיערך לשינויים וההזדמנויות בעידן העבודה החדש. לצורך כך אנו פועלים להכשרת העובדים לצרכי ולמיומנויות עולם העבודה העתידי. במסגרת זו המשכנו להפעיל את "Shift" - בית הספר למקצועות העתיד שהמשיך להכשיר עובדים בלאומי לשינוי מקצועי לפי הצרכים הארגוניים המתהווים והמשתנים. עד היום השתתפו כ-200 עובדים באחד ממסלולי ה-shift: מנהלי מוצר, בודקי תוכנה, מנתחי מערכות, אנליסטים, יועצי השקעות ויועצי משכנתאות, ומאות עובדים עברו תהליך של upskilling במסגרת מסלולי הלמידה השונים במקצועות הבנקאות ששומרים את כשירות העובדים בבנק מותאמת לצרכים הארגוניים המשתנים.

שימור ידע

לצורך שימור הידע בארגון בוצע מיפוי של יחידות ועיסוקים בעלי השפעה מהותית. אל מול מיפוי זה, גובשו פתרונות הכוללים מהלכי שימור ידע ביחידות, הכשרת עובדים נוספים בתפקידים מקבילים והקמת מנגנוני גיבוי על ידי יחידות תמך.

פיתוח מנהיגות

בשנת 2022, התקיימו מגוון תכניות לפיתוח מצוינות מנהיגותית, עבור אוכלוסיות מנהלים שונות. מטרת התכניות לייצר קפיצת מדרגה ביכולות הניהול והמנהיגות תוך התאמה לאסטרטגיית הבנק ואתגרי השעה. חלק מן התוכניות ימשיכו גם בשנת 2023, על מנת להגביר את האימפקט ולהמשיך לחזק את המנהיגות בלאומי. התכניות המרכזיות כללו מיומנויות ניהול ומנטורינג למנהלים בדרג ראשוני, פיתוח מנהלים, מנהיגות ותכניות לקידום מצוינות.

אחריות תאגידית, תרומות ומעורבות עובדים בקהילה

קבוצה פיננסית בעלת השפעה מרכזית על התרבות העסקית והציבורית בישראל, אנו רואים במחויבותנו לקהילה עוגן חברתי וערכי שנמשיך לטפח (מתוך חזון לאומי). הפעילות של הבנק בתחום האחריות התאגידית מביאה לידי ביטוי את המחויבות שלנו להעצמת החברה והכלכלה בישראל ומהווה המשך ישיר לפעילות הרציפה וארוכת השנים של לאומי, כארגון הפועל בתוך הקהילה ולמען הקהילה.

גם בשנת 2022 המשיך לאומי להשקיע "בדור המחר" (ילדים ונוער), בראש ובראשונה בשותפות האסטרטגית ארוכת השנים עם ארגון "אחריי!" המשלב בני נוער וצעירים מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית בחברה הישראלית. מאות עובדי הבנק המשיכו לאמץ קבוצות "אחריי!" מכל הארץ, ולהתנדב בעמותה במגוון אירועים ובכלל זה בהגברת הידע הפיננסי באמצעות סדנאות ותהליכי מנטורינג לחניכים, בהובלת עשרות מנהלים בכירים בבנק.

לאומי המשיך את תמיכתו בעמותות, "עתידים", "עלם", "שיעור אחר", "אתגרים", "יד ליד המיוחד", "טק קריירה" ובפרויקט "אמץ לחם" שבמסגרתו לאומי מאמץ את גדוד דובדבן.

בהתאם למדיניות החברתית המעודכנת והגברת הפעילות של לאומי למען אוכלוסיית הגיל השלישי פעל הבנק במסגרת מספר ערוצים שכללו תמיכה בעמותות "הקרן לרווחת ניצולי השואה", "למענם" לצורך מענה מגוון לצרכים של קשישים וניצולי שואה, "כן לזקן" הפועלת לקידום זכויות הגיל השלישי בישראל, ובעמותות "זכרון בסלון" עימם התקיימו ביום הזכרון לשואה ולגבורה, עשרות מפגשים ביחידות הבנק השונות. עובדי הבנק סייעו בחלוקת מאות חבילות סיוע לחורף שרכש הבנק, תרומה לקשישים מעוטי יכולת. מימון קורסים וסדנאות שניתנו ללא עלות כגון סיוע לנשים בנות הגיל השלישי בפתיחת עסק בשיתוף עמותת "יוזמות עתיד", לימוד דיגיטל ותכנים פיננסיים לבני הגיל השלישי בשיתוף עמותת "מחשבה טובה" ומתנדבים מקרב עובדי לאומי. מימון מיזם "שעה טובה" עם חברת "מדרג" במסגרתו מבוצעים תיקונים בבתיים של בני הגיל השלישי. המשכנו לתרום ל"קרן לאומי" שהוקמה בעמותת "חברים לרפואה" לצורך מימון תרופות וציוד רפואי לנזקקים בני הגיל השלישי.

כבכל שנה תרם הבנק אלפי חבילות מזון לנזקקים בחברה היהודית והערבית בשיתוף עם עמותת "לתת" בשנה זו המשכנו את העשייה בחברה הערבית תוך הגברת שיתוף הפעולה והידוק והקשר של סניפי הבנק והרשויות המקומיות. במסגרת פעילות זו התקיימו מיזמים סביבתיים במימון הבנק בשילוב, התנדבות של עובדי הסניפים המשרתים את החברה הערבית, תרומה של מאות ילקוטים וציוד לבית הספר לילדים מעוטי יכולת, ותרומת מחשבים לבתי הספר. ותרומה לעמותות שונות ביניהן עמותת "כוכבי המדבר" המטפלת בכעייית הבדואים בנגב על ידי הצמחת מנהיגות צעירה בחברה הבדואית.

בשנת 2022 סך ההשקעה בקהילה עמד על 38 מיליון ש"ח, למעלה מ-4,400 עובדי לאומי מכל יחידות הבנק התנדבו בפעילויות רבות בהם השקיעו כ-32,000 שעות התנדבות.

נושאי ה-ESG מפורטים בהרחבה בדוח סביבה, חברה וממשל תאגידי שבאתר לאומי, המציג בהרחבה את פעילות הקבוצה בנושאים אלו, ומתאר כיצד הבנק פועל להצמחת החברה והכלכלה בישראל, לקידום חדשנות ודיגיטל, פיתוח ההון האנושי ושמירה על הסביבה בהיבטי התנהלות עסקית הוגנות וממשל תאגידי.

מינויים ופרישות

מינויים

רו"ח **אורי יוניסי**, ראש חטיבת קשרי לקוחות וחבר הנהלת הבנק בדרג סמנכ"ל בכיר, מונה לתפקיד ראש חטיבת משכנתאות, בתוקף מיום 1 בינואר 2022.

רו"ח **חגית ארגוב**, מבקרת פנימית ראשית, ראש חטיבת הביקורת הפנימית וחברת הנהלת הבנק, בדרג סמנכ"ל בכיר, מונתה לתפקיד ראש החטיבה הפיננסית וחשבונאית ראשית, החל מיום 12 בפברואר 2023.

רו"ח **בשמת בן צבי**, ראש חטיבת שוקי הון וחברת הנהלת הבנק, בדרג סמנכ"ל בכיר, מונתה לתפקיד מבקרת ראשית וראש חטיבת הביקורת הפנימית, החל מיום 12 בפברואר 2023.

רו"ח **עומר זיו**, ראש החטיבה הפיננסית, חשבונאי ראשי וחבר הנהלת הבנק, בדרג סמנכ"ל בכיר, מונה לתפקיד ראש חטיבת שוקי הון, בדרג משנה למנכ"ל, החל מיום 12 בפברואר 2023. כמו כן, מונה רו"ח עומר זיו לתפקיד יו"ר החברה הבת לאומי פרטנרס.

רו"ח **ליאת שוב**, ראש חטיבת ניהול סיכונים וחברת הנהלת הבנק, מונתה לתפקיד ראש החטיבה העסקית, החל מיום 15 בפברואר 2023.

מר **רון מורי**, מונה לתפקיד ראש חטיבת ניהול סיכונים, כחבר הנהלת הבנק, בדרג סמנכ"ל בכיר, החל מיום 15 בפברואר 2023.

עו"ד **מיכל אלטרמן**, מונתה לתפקיד יועצת משפטית ראשית וראש חטיבת הייעוץ המשפטי, כחברת הנהלת הבנק בדרג סמנכ"ל בכיר, בתוקף מיום 15 בפברואר 2023.

מר **פנחס שץ**, מונה לתפקיד ראש מערך ציות ואכיפה וקצין ציות ראשי, בתוקף מיום 28 בדצמבר 2022.

עו"ד **שלי ביינהורן**, תתמנה לתפקיד מזכירת הבנק והקבוצה, במהלך שנת 2023.

מר **רון בן חיים**, יתמנה לתפקיד מנכ"ל לאומי פרטנרס, החל מיום 1 באפריל 2023.

* תשמש בתפקיד מזכירת הבנק עד למינויה של עו"ד שלי ביינהורן.

פרישות

רו"ח **רון אגסי**, ראש החטיבה העסקית וחבר הנהלת הבנק, סיים את תפקידו ב-14 בפברואר 2023, לאחר כ-6 שנות עבודה בלאומי.

עו"ד **מור פינגרר**, יועצת משפטית ראשית, ראש חטיבת הייעוץ המשפטי, מזכירת הבנק והקבוצה וחברת הנהלת הבנק, סיימה את תפקידה ב-14 בפברואר 2023, לאחר כשנתיים בלאומי.

גב' **שרון דניאל**, ראש מערך ציות ואכיפה וקצינת ציות ראשית, סיימה את תפקידה ב-28 בדצמבר 2022, לאחר כ-30 שנות עבודה בלאומי.

עו"ד **הדר ויסמונסקי וינברג**, מזכירת הבנק והקבוצה, סיימה את תפקידה ב-28 בפברואר 2022.

מר **אבי אורטל**, מנכ"ל לאומי פרטנרס, יסיים את תפקידו ביום 31 במרס 2023, לאחר כ-4 שנות עבודה בקבוצת לאומי.

מבנה ארגוני

המבנה הארגוני בקבוצת לאומי מחולק לפי קווי עסקים וחטיבות מטה.

להלן תיאור תחומי האחריות של קווי העסקים, הממוקדים בפלחי השוק השונים:

החטיבה הבנקאית - מנהלת את פעילות הלקוחות הפרטיים והלקוחות המסחריים הקטנים, המקבלים את מכלול השירותים באמצעות מערך הסניפים, ומגוון ערוצי הפצה טכנולוגיים/ישירים. השירות והמוצרים מותאמים לכל מגזרי הלקוחות באופן דיפרנציאלי, על פי אופי פעילותם הבנקאית, מאפייניהם וצרכיהם הבנקאיים והשירותים.

החטיבה פועלת במבנה של קווי עסקים:

- **מערך בכיר לקוחות פרטיים** - אחראי על פעילות ושירותים ללקוחות משקי בית ויחידים.
- **מערך עסקים** - אחראי על כלל פעילות לקוחות העסקים הקטנים (עסקים בינוניים וגדולים מטופלים בחטיבה העסקית - ראה להלן).
- **מערך בנקאות פרטית** - אחראי על פעילות הבנקאות הפרטית בארץ. הבנקאות הפרטית נועדה לתת שירות שמתאם ללקוחות עם עושר פיננסי גבוה ביותר.

במסגרת החטיבה הבנקאית פועלים גם מרכזי הבנקאות ומרכזי לאומי אישי, הנותנים מענה טלפוני לפניית לקוחות לקבלת מידע וביצוע פעולות.

החטיבה הבנקאית אחראית גם על מערך השיווק של הבנק ועל פעילות PEPPER.

חטיבת משכנתאות - מרכזת את כלל פעילות הבנק בהעמדת משכנתאות והלוואות לדיור לכלל לקוחות הבנק ולקוחות בנקים אחרים הנוטלים משכנתאות מבנק לאומי.

החטיבה העסקית - מרכזת את כלל פעילות הלקוחות העסקיים (מלבד עסקים קטנים המנוהלים בחטיבה הבנקאית - ראה לעיל) ומספקת להם מגוון שירותים הכולל, בין היתר, מימון להון חוזר ומלאי, מימון פרויקטאלי ותכניות השקעה, פקטורינג, סחר ומימון בינ"ל, פעילות השקעות, עסקאות גידורים וכיו"ב. בנוסף בחטיבה מנוהלות עסקאות הסינדיקציה ומכירת החובות תוך אופטימיזציה של תיק האשראי. לקוחות החטיבה משויכים לקווי עסקים:

- **מערך עסקי** - מנהל את פעילות החברות העסקיות הגדולות במשק על בסיס התמחות ענפית וסינרגיה בין תחומים.
- **מערך מסחרי** - מנהל את פעילות החברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) באמצעות מרכזי עסקים בפריסה גיאוגרפית.
- **מערך בנייה ונדל"ן** - מנהל את פעילות חברות הבנייה, היזמים והקבלנים הגדולים במשק, תוך התמחות ומימנות ספציפית בכל תחומי הנדל"ן במשק.
- **מערך לאומיטק** - מנהל את פעילות חברות ההייטק וקרנות הון-סיכון בקבוצה, תוך התמחות ומימנות ספציפית בתעשיית הטכנולוגיה על כל מגזריה.

החטיבה העסקית אחראית גם על אנף אשורים מיוחדים - המטפל בהקטנת חשיפה בלקוחות עסקיים שנקלעו לקשיים וכן בגביית חובות באמצעות מימוש ביטחונות בדרך משפטית ותוך הגעה להסדר חוב במקומות המתאימים.

חטיבת שוקי הון - אחראית על ניהול הנכסים הכספיים של הקבוצה במטבע מקומי ובמט"ח, ניהול הנוסטרו, פעילות חדר העסקות, פיתוח מוצרים פיננסיים חדשניים ומוצרי השקעה, ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול הנזילות, גיבוש מדיניות מחירים ומרווחים פיננסיים של הבנק, וריכוז שירותים תפעוליים לשוק ההון.

להלן תחומי האחריות של חטיבות המטה המעניקות שירות לקווי העסקים:

חטיבה פיננסית - אחראית על ריכוז והכנת תכנית העבודה של הבנק, ניהול מרכזי הרווח והמדידה הפיננסית והניהולית, מדידת ההון של הקבוצה, הכנת תקציב הוצאות של הבנק והמעקב לביצועו. החטיבה אחראית על מערך החשבונאות, אשר אמון על ניהול, פיתוח וקביעת הנהלים החשבונאיים בבנק, ניהול החשבונות בבנק, הכנת הדוחות הכספיים של הבנק ושל הקבוצה והקשר עם בנק ישראל בכל הנושאים החשבונאיים והדיווחים בגינם.

חטיבת משאבי אנוש - אחראית על גיבוש אסטרטגיית משאבי אנוש בבנק ויישומה, יחסי עבודה, מבנה שכר ותגמול, ייעוץ ופיתוח ארגוני לרבות למידה והכשרה ניהולית, בנקאית וכללית, רווחה וטיפול בפרט ואחריות תאגידית.

חטיבת לאומי טכנולוגיות - אחראית על המחשוב של הבנק והעשייה בנושאי פיתוח טכנולוגי, טכנולוגית המידע, תקשורת, סייבר ואבטחת מידע ומרכזת את אסטרטגיית ה-IT והמדיניות ברמת הקבוצה.

חטיבת תפעול ושירות - אחראית על ביצוע מרבית נושאי התפעול בבנק, מהווה תשתית לידע מקצועי ושיפור השירות ללקוח.

חטיבת הייעוץ המשפטי - אחראית על הייעוץ המשפטי הכולל של הבנק ושל חברות הבנות בארץ ועל ניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק והקבוצה. כמו כן, אחראית החטיבה על הלשכה לפניות הציבור ועל מזכירות הבנק.

חטיבת ניהול סיכונים - אחראית על מיפוי, זיהוי ומדידת כלל הסיכונים בקבוצה לרבות יצירת תשתית לבחינת הסיכונים הגלומים בפעילויות חדשות. בנוסף, החטיבה כוללת את מערך ציות ואכיפה האחראי ליישום תכנית הציות בבנק.

חטיבת אסטרטגיה, דיגיטל, דאטה ופרייקטים רוחביים - אמונה על הובלת תהליכי גיבוש ויישום אסטרטגיה בקבוצת לאומי, הובלת פרויקטים אסטרטגיים עד המעבר לטיפול בקו העסקים הרלוונטי, ניהול product ושיפור חווית לקוח בדיגיטל, ניהול הדאטה, שירותי ביצוע אנליזות, ליחידות הבנק ומודלים לשירות ומכירות.

חטיבת הביקורת הפנימית - אחראית באופן עצמאי ובלתי תלוי, על הביקורת בקבוצת לאומי.

להלן השינויים הארגוניים העיקריים אשר בוצעו במהלך שנת 2022:

חטיבת משכנתאות - ביום 1 בינואר 2022 הוקמה החטיבה לצורך ריכוז כלל הפעילות של בנק לאומי בהעמדת משכנתאות והלוואות לדירור.

נושאים נוספים

סיום סכסוך עבודה

ביום 1 באוגוסט 2021 נתקבלה בבנק הודעה על סכסוך עבודה שהוכרז, לבקשת ארגון העובדים בבנק, על ידי הסתדרות העובדים הכללית החדשה - הסתדרות המעו"ף, מכח חוק יישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז-1957. בהמשך לישוב העניינים נשוא ההכרזה הודיעה הסתדרות המעו"ף ביום 24 בפברואר 2022 על סיום הסכסוך.

עבודה היברידית

הבנק החל ביום 15 באוגוסט 2021 מתווה עבודה היברידית המאפשר לעובדים לעבוד יום בשבוע מהבית. ביום 9 בפברואר 2022 נחתם בין ההנהלה לוועד העובדים מסמך הסכמות, במסגרתו הגיעו הצדדים להסכמות עקרוניות על מתווה קבע של יום בשבוע עבודה מרחוק, החל מיום 13 בפברואר 2022.

הנפקת כתבי אופציה

לפרטים אודות הנפקת כתבי אופציה ראה [ביאור 24.א.](#)

הסכם קיבוצי בנושא זכויות עובדים

ביום 31 בדצמבר 2022 הסתיים תוקף ההסכם הקיבוצי בנושא שכר וזכויות עובדים, אשר היה בתוקף במהלך השנים 2019-2022. בימים אלו מתנהל מו"מ בין הנהלת הבנק ונציגות העובדים לחתימת הסכם קיבוצי חדש.

הליכים משפטיים

1. הבנק צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תביעות נגזרות ובקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנגקטו נגדו על ידי לקוחותיו (לרבות לקוחות בעבר) וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך עסקיו הרגיל. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים לכל התביעות.

עילות התביעות נגד הבנק שונות ומגוונות ועימן נמנות, בין היתר, טענות בדבר אי ביצוע הוראות או אי ביצוע במועד, בקשות לאישור עיקול, שהטילו צדדים שלישיים על נכסי חייבים, המוחזקים, לטענתם, בידי הבנק, טענות על חיובי ריבית שלא בהתאם לשיעורי הריבית שסוכמו בין הבנק לבין הלקוח, שיעורי ריבית החורגים מהמותר על פי החוק, טענות בקשר עם חיובי עמלות, טענות בנושאים הקשורים לניירות ערך, יחסי עבודה, פגיעה בפרטיות, משיכת שיקים ללא כיסוי ואי כיבוד שיקים. למידע בנוגע לתביעות נגד הבנק, בסכומים מהותיים, ראה [ביאור 26](#).

2. במסגרת נקיטת אמצעים לגביית חובות במהלך עסקיו הרגיל נוקט הבנק, בין השאר, בהליכים משפטיים שונים נגד חייבים וערבים ובהליכים למימוש בטוחות. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות להפסדי אשראי שבוצעו על ידי הבנק על יסוד הערכת מכלול הסיכונים הכרוכים באשראי למגזרי המשק השונים ובהתחשב בהיקף המידע על החייב/הערב הנוגע בדבר, איתנותו הפיננסית והבטוחות שניתנו לבנק להבטחת פירעון החוב.

הסכמים מהותיים

1. הסכם מעלות-סטנדרד

בהתאם להסכם מיום 29 במרס 2020 המחתה סטנדרד לוריס סוכנות לביטוח בע"מ מקבוצת הראל, החל מיום 1 באפריל 2020, את מלוא הזכויות והחובות של סטנדרד על פי הסכם מעלות-סטנדרד, וזאת בכפוף להשלמת המיזוג של סטנדרד לתוך הראל. המיזוג הושלם ביום 2 ביולי 2020.

בהסכם מחודש ספטמבר 2021, הוארך תוקף הסכם מעלות-סטנדרד. כמו כן, וריס סוכנות לביטוח בע"מ המחתה להראל חברה לביטוח בע"מ, החל מיום 29 באוגוסט 2021, את התחייבויותיה למעלות הנוגעות והקשורות למכירה ושיווק של פוליסות הראל ללקוחות פוטנציאליים.

למידע נוסף בנוגע להסכם מעלות-סטנדרד ראה פרק [הסכמים מהותיים בדוח הכספי לשנת 2019](#). למידע נוסף לגבי המחאת זכויות מסטנדרד לוריס ראה פרק [הסכמים מהותיים בדוח הכספי לשנת 2020](#).

2. הסכם שירותי מחשוב ותפעול לבנק אגוד לישראל בע"מ

הבנק הגיע להסכמות עם בנק אגוד לישראל בע"מ ("אגוד") בדבר הארכת תקופת ההתקשרות למתן שירותי מחשוב ותפעול ("ההסכם"), תוך שינוי חלק מתנאי ההתקשרות.

במסגרת זו סוכם, בין היתר, כי בכפוף ובהתאם לתנאים המפורטים בכתב התוספת להסכם ("התוספת"), יוארך תוקפו של ההסכם עד ליום 31 בדצמבר 2022.

היקף השירותים השוטפים ורמת השירות שיינתנו על ידי הבנק לפי התוספת יהיו כפי השירותים השוטפים ורמת השירות שניתנו לאגוד ביום 31 בדצמבר 2016, והבנק יספק לאגוד את השירותים השוטפים בתקופת התוספת על פי עקרון ה-follow me. בנוסף בוצעה התאמה לתמורה המשולמת במסגרת ההסכם.

ביום 23 בנובמבר 2022 סוכם בין הבנק לבין אגוד על הארכת תוקף ההסכם למתן שירותי מחשוב ותפעול עד ליום 31 במרס 2023. כמו כן סוכם כי הבנק יספק, לאחר תום תוקף ההסכם, בתקופה שמיום 1 באפריל 2023 ועד ליום 31 בדצמבר 2029, שירותי אחזור מידע אודות לקוחות אגוד, וזאת כדי לאפשר גישה למידע היסטורי אודות לקוחות אגוד לאחר השלמת המיזוג בין אגוד לבין בנק מזרחי טפחות בע"מ.

לפרטים נוספים ראה דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 12 במאי 2020 (אסמכתא 047130-01-2020) וביום 26 במאי 2020 (אסמכתא 01-2020-052887).

3. הסכם בינת

בשנת 2020 נחתם הסכם מול חברת בינת תקשורת לאירוח ה-Data Center של לאומי באתר בינת בהר חוצבים. חוזה ההתקשרות הוא ל-10 שנים עם אופציה לחדש לשתי תקופות נוספות של 5 שנים. הבנק יוכל לסיים את ההתקשרות בתום 5 השנים הראשונות, בכל עת (כולל בתקופות אופציה), לאחר מתן הודעה מוקדמת.

4. הבנק העניק לנושאי משרה ולאחרים כתבי שיפוי. למידע ראה [ביאור 26](#).

5. למידע בנוגע להסכמים הנוגעים לחברות הבנות ראה [ביאור 36](#) ופרק [חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

6. למידע בנוגע להסכמים עם רשות המיסים ראה [ביאור 8](#).

חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית

חלק מהמידע בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו - ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

בתקופת הדוח פורסמו הצעות לשינויים רגולטורים ושינויים בהוראות דין שונות, אשר עשויה להיות להם השפעה על מאפייני הפעילות של הקבוצה, על היקף הפעילות בחלק מתחומי הפעילות של הקבוצה, על שיעור הרווחיות בחלק מפעילויות הקבוצה ועל סיכוני האשראי והסיכונים התפעוליים והמשפטיים להם חשופה הקבוצה. חלק מההוראות מצויות בשלבים שונים של דיונים ולפיכך לא ניתן להעריך האם יפורסמו כהוראות מחייבות ואם יפורסמו מה יהיו ההוראות הסופיות שייקבעו. לפיכך, לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשפעה שעשויה להיות לאותן הוראות על הפעילות הכוללת של הקבוצה, אם בכלל. בפרק זה מפורטות הוראות אשר נכנסו לתוקף במהלך תקופת הדוח והוראות הצפויות להיכנס לתוקף, אשר השפעתן על הבנק עשויה להיות משמעותית.

הוראות הפיקוח על הבנקים

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301 - דירקטוריון

ביום 18 בינואר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה הקובע כי בהרכב הדירקטוריון יינתן ייצוג הולם לשני המינים. לשם כך יקבע הדירקטוריון מדיניות לשיעור הגיוון המגדרי בו, לרבות טווח הזמן להשגת היעד ואבני דרך.

תאגיד בנקאי נדרש לדווח לפיקוח על הבנקים, אם בעקבות נסיבות שונות (כגון, החלפת דירקטור, שינוי מספר הדירקטורים, וכד') הרכב הדירקטוריון נמוך מהשיעור המינימלי לגיוון מגדרי שקבע הדירקטוריון במדיניותו.

מועד התחילה - קביעת המדיניות לשיעור הגיוון המגדרי תוך שישה חודשים מיום פרסום החוזר והשגת היעד תוך שלוש שנים מיום אישור המדיניות.

ביום 8 ביוני 2022 אישר הדירקטוריון את מדיניות פרופיל ההרכב הרצוי של הדירקטוריון, במסגרתה נקבע, כי לאור המחויבות לייצוג הולם לשני המינים בהרכב הדירקטוריון, כולל דרישות הרגולציה, יש לתת משקל להבטחת מינימום של 30% ייצוג לכל מגדר. הרכב הדירקטוריון עומד במדיניות כאמור.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 312 - עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים

התיקון פורסם ביום 31 בינואר 2022 ומטרתו המוצהרת היא צמצום הנטל הרגולטורי ופישוט של חלק מסעיפי ההוראה, במטרה להקל על תאגידים בנקאיים ביישום ההוראה.

במסגרת התיקון תוקנה הגדרת "איש קשור" ונוספה דרישה, כי ועדת הביקורת: (1) תמליץ לדירקטוריון בדבר מדיניות ותהליכים לאישור עסקאות עם אנשים קשורים; (2) תתייחס לקביעת סף חבות של איש קשור החייב באישור ועדת הביקורת; (3) תקבע קריטריונים להחלת מגבלות איש קשור גם על מי שאינו נכלל בהגדרת "איש קשור", אם סברה שיש בכך צורך; (4) תתייחס לנוהלי ניטור, בקרה, דיווח ומעקב שוטפים אחר עסקאות עם אנשים קשורים שאינו טעונות אישור מתועד של ועדת הביקורת.

בנוסף עודכן הסעיף הקובע אילו עסקאות טעונות אישור בוועדת הביקורת והורחבה הדרישה לדון בכל העסקאות שעשה איש קשור עם הבנק קודם שהפך לאיש קשור.

כמו כן הורחבה החובה לדווח לפיקוח על הבנקים, כך שתחול על כל חריגה מסעיפי ההוראה.

ההוראה נכנסה לתוקפה ביום 1 ביולי 2022. הבנק עדכן את תהליכי העבודה כנדרש.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור

ביום 31 בינואר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451. בין היתר נקבע במסגרת התיקון, כי תאגידים בנקאיים יחויבו לספק ללקוח אישור עקרוני למתן הלוואה בפורמט אחיד, שבו יוצגו שלושה סלים אחידים שהרכבם נקבע על ידי בנק ישראל, כאשר אורך תקופת ההלוואה ייבחר על ידי הלקוח. בכל אחד מהסלים יוצגו: הריבית הכוללת החזויה, סך התשלומים החזוי בכל תקופת המשכנתא והתשלום החודשי הגבוה ביותר הצפוי על פי התחזיות. בנוסף וללא קשר לסלים האחידים, יוכלו הבנקים להציע ללקוח גם סל משכנתא בתמהיל מותאם אישית.

בנוסף נקבע בתיקון כי על הבנק להעמיד לרשות הציבור מחשבון מקוון המאפשר ביצוע סימולציות של תמהילים שונים בטווחי זמן שונים. כמו כן, ההוראה מסדירה את אופן הצגת המידע שעל תאגיד בנקאי להציג ביישום האינטרנטי שהוא מציע ללקוחותיו.

נקבע פרק זמן קצוב למתן אישור עקרוני ללקוח ונדרש לאפשר ללקוח להגיש בקשה ולקבל את האישור, בין היתר, באופן מקוון ובטלפון.

ביום 7 ביולי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה, המתייחס בעיקרו לנושאים הבאים: (1) אופן שילוב הלוואות מכוונות (הידועות בציבור הרחב כ"הלוואות זכאות") באישור העקרונות; (2) המידע הניתן ללקוח לשם בחינת כדאיות פירעון מוקדם; (3) תוכנו של המחשבון המקוון. בנוסף ביום 13 ביוני 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 449 בעניין פישוט הסכמים ללקוחות. במסגרת התיקון בוצעו התאמות בהוראה, על מנת להתאימה לתיקונים האמורים שבוצעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451.

תהליכי העבודה עודכנו בהתאם.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 420 - משלוח הודעות בתקשורת

ביום 6 ביוני 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 420 בנושא משלוח הודעות בתקשורת. התיקון בא על רקע המהפכה הטכנולוגית המתרחשת בענף הבנקאות בשנים האחרונות, אשר מאפשרת לתאגידים הבנקאיים בישראל לפתח שירותים הכוללים מגוון ערוצים לקבלת השירות והמידע הבנקאי. עיקרו של התיקון בקביעה, כי תאגיד בנקאי יבחר את ערוץ התקשורת המתאים למשלוח הודעה מסוימת ללקוח שהצטרף לשירות משלוח הודעות בערוצי תקשורת. הבחירה בערוץ התקשורת המתאים למשלוח הודעה תיעשה בהתאם לרמת מהותיות המידע והמהירות הנדרשת למסירתו.

במקביל לפרסום האמור, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב שעניינו שיפור אפקטיביות הגילוי בהודעות ללקוחות. במכתב זה מבהיר הפיקוח על הבנקים כי במסגרת היערכות ליישום התיקון האמור בהוראה מספר 420, על התאגידים הבנקאיים לבחון את הצורך בשיפור הגילוי הניתן ללקוחות, באופן שיגביר את ההבנה והאפקטיביות של ההודעות הנשלחות ללקוחות.

תחילתו של התיקון האמור ביום 1 בינואר 2023 (בעקבות דחיית הכניסה לתוקף מיוני 2022).

הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ראו פירוט בפרק [ההון והלימות ההון בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

מכתב הפיקוח על הבנקים לגבי עלייה בסיכון האשראי לענף הבינוי והנדל"ן

במהלך החודשים אוקטובר ודצמבר 2021 הפיץ הפיקוח על הבנקים מכתבים לתאגידים הבנקאיים בנושא עלייה בסיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן. במסגרת המכתבים צוין כי בתקופה האחרונה חלה עלייה בסיכון האשראי של המערכת הבנקאית בענף הבינוי והנדל"ן, אשר מקבלת ביטוי, בין היתר בגידול מואץ של יתרות האשראי, במאפייני הסיכון, ובשיעורי המימון בחלק מהתאגידים הבנקאיים. בהמשך לכך, במכתב שפורסם ביום 20 במרס 2022 הבהיר הפיקוח כי נוכח המשך המגמה של גידול בסיכון האשראי לענף הבינוי והנדל"ן, הוחלט לנקוט בצעדים פיקוחיים נוספים אשר מטרתם לחזק את ניהול הסיכונים, את השקיפות, את העקביות הפיקוחית ואת כושר הניטור אחר הסיכון בתיק. הצעדים הנוספים כוללים, בין היתר: (1) הוראה להקצאת הון נוספת בגין מימון קרקעות במינוף גבוה, כמפורט להלן; (2) המחשת והדגמת תהליך הניתוח של צוותי הביקורת של הפיקוח על הבנקים בהתייחס לאשראי לענף הבינוי והנדל"ן, על מנת לסייע לניהול הליכי החיתום והסיווג של האשראי בבנקים; (3) הרחבת הדיווח לפיקוח על ענף הבינוי והנדל"ן.

בהמשך למכתב האמור פורסם ביום 25 במאי 2022 עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 203 "מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי", במסגרתו נקבע, כי לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% יתווספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד, ולמעט הלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף הבינוי והנדל"ן על פי המיון הענפי בהוראת דיווח לפיקוח 831 - "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק". בנוסף פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לקובץ שו"ת בנושא הלימות הון הכולל בהירות נדרשות לחישוב שיעור המימון למטרת יישום משקל הסיכון על הלוואות לרכישת קרקע כאמור, וכן תיקון להוראת הדיווח לפיקוח 831 במסגרתו עודכנה הגדרת שיעור המימון (LTV). העדכון המתואר בפסקה זו נכנס לתוקף בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2022, אולם הבנקים רשאים לפרוס את השפעת השינוי במשקל הסיכון על יחס הלימות ההון בגין מלאי הלוואות הקיים ביום 30 ביוני 2022, בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 30 ביוני 2023. בהתאם לכך, הבנק פרס את השפעת השינוי החל מהרבעון השלישי של שנת 2022, על פני ארבעה רבעונים, כך שברבעון שיסתיים ביום 30 ביוני 2023 דרישת ההון תבוא לידי ביטוי באופן מלא.

תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 301 ו-301A בנושא "דירקטוריון ו-מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי"

במסגרת התיקון מיום 10 באפריל 2022 תוקנו ההוראות והותאמו לדרישות החקיקה מיושבי ראש דירקטוריון בתאגידים בנקאיים בכלל, ובתאגידים בנקאיים בלא גרעין שליטה בפרט.

התיקון של ניהול בנקאי תקין מספר 301A קובע כי על הדירקטוריון להגדיר את תפקידיו של יו"ר הדירקטוריון כך שלא יחרגו מהתפקידים והסמכויות המוקנים ליו"ר דירקטוריון על פי הוראות הדין, שלא תיפגע אי תלותו, ובתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה - שלא תיווצר זיקה בינו לבין התאגיד הבנקאי. בנוסף, נקבע כי הדירקטוריון רשאי להטיל על יו"ר הדירקטוריון לבצע כל תפקיד שהדירקטוריון רשאי להסמיך אחד מחבריו לבצע הקשור לעבודת הדירקטוריון. עוד נקבע, כי על הדירקטוריון להגדיר את היקף הזמן שעל יו"ר הדירקטוריון להקדיש לשם ביצוע תפקידיו.

לניהול בנקאי תקין מספר 301A התווסף סעיף המפרט עקרונות לקביעת תגמול של יו"ר הדירקטוריון בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. נקבע כי התגמול של היו"ר כאמור יהיה בהתאם לתקנות התגמול החלות על דירקטורים חיצוניים, וזאת בהתאמות מסוימות המפורטות בהוראה. נקבע, בין היתר, כי סכום התגמול השנתי אשר לו יהיה זכאי יו"ר הדירקטוריון לא יעלה על הגמול הכולל הממוצע של דירקטור מומחה בתאגיד הבנקאי, כשהוא מוכפל ב"חס הקובע" המתבסס הן על ההבדלים שבין מאפייני התפקיד של יו"ר הדירקטוריון לבין יתר הדירקטורים, שמשליכים על היקף הזמן שעל יו"ר הדירקטוריון להקדיש לשם ביצוע תפקידיו והן על מרכיב האחריות המוטל על יו"ר הדירקטוריון מעבר למוטל על יתר הדירקטורים. על ועדת התגמול הוטל לקבוע שאין בתנאי התגמול של יו"ר הדירקטוריון כדי להוות זיקה בהתאם לפקודה או כדי לפגוע באי התלות ובעצמאות של יו"ר הדירקטוריון.

תחילת התיקון ביום פרסומו, ולגבי יושב ראש דירקטוריון המכהן בעת כניסת התיקון לתוקף - במועד עדכון תנאי מתנאי כהונתו או בתום 6 חודשים מיום הפרסום, לפי המוקדם.

למידע אודות תוצאות הדיון שערך הבנק בנושא ביום 22 בספטמבר 2022, ראה דוח מידי מיום 22 בספטמבר 2022 (אסמכתא: 01120415-2022).

תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 221 ו-222 בנושא יחס כיסוי הנזילות ויחס מימון יציב נטו וקובץ השו"ת בנושא ראה פירוט בפרק [סיכון הנזילות בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

מכתב בעניין עיסוק בנכסים קריפטוגרפיים פיננסיים ותיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 - ניהול סיכונים

ההוראות פורסמו ביום 26 בפברואר 2023 על רקע העלייה בשנים האחרונות בפעילות בתחום הנכסים הקריפטוגרפיים הפיננסיים ("קריפטו"). פעילויות הקשורות לתחום הקריפטו מציגות סיכונים חדשים, מוגברים או ייחודיים, וזאת גם בעולם הסיכונים המסורתי, ובכלל זה סיכונים שעלולים להשפיע על היכולת להבטיח סביבה פיננסית יציבה ואמינה, סיכונים יציבותיים, סיכונים בהיבטי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, סיכונים סייבר, וכן סיכונים בהיבטי הגנת הלקוח, זאת בין היתר, מאחר שפעילויות הקשורות לקריפטו עדיין לא מוכרות ומוכנות במלואן, וקיים ניסיון מצומצם יחסית בתחום אגב התפתחותם המהירה.

לאור הסיכונים האמורים, עמדת הפיקוח על הבנקים היא כי על תאגיד בנקאי לפעול בזירות המרבית בבואו לשקול פעילות בתחום הקריפטו. בין היתר, נדרש התאגיד הבנקאי להחיל את הוראות סעיף 16 להוראת ניהול בנקאי תקין 310 "ניהול סיכונים" שעניינו מוצר חדש לגבי פעילות בתחום הקריפטו, ובין השאר: (א) על הבנק לבחון קודם לפעילותו בתחום כי הפעילות המבוקשת נכללת בתחומי הפעולה המותרים לבנק על פי חוק; (ב) על הבנק לבצע תהליך של הערכת הסיכונים, לרבות ביחס להגנת הצרכניות הנדרשות ביחס לפעילות; (ג) על הבנק להודיע בכתב למפקח על הבנקים על כוונתו לעסוק בתחום הקריפטו, ולתאר בהודעה את הפעילות באופן מפורט, תוך ציון לוח הזמנים לפעילות; (ד) המפקח על הבנקים רשאי לבקש מהתאגיד הבנקאי לספק מידע נוסף. ככל שיידרש, המפקח על הבנקים יספק משבו רלוונטי לאחר קבלת כל המידע הדרוש.

סעיף 16 להוראת ניהול בנקאי תקין 310 "ניהול סיכונים" תוקן בהתאם.

להרחבה לגבי הסכם שיתוף פעולה של הבנק עם חברת Paxos Trust Company, LLC האמריקאית, במסגרתו יאפשר הבנק ללקוחותיו לרכוש, להחזיק ולמכור מטבעות קריפטוגרפיים ראה [ביאור 3.6](#).

סיוטת תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 422 - פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות וניהול חשבון

בהתאם לטייטה שפורסמה ביום 26 בדצמבר 2022, חשבון עובר ושב הוא חשבון חיוני, באמצעותו מנהל לקוח את רוב פעילותו הפיננסית. מטעם זה נקבע, בין היתר, בסעיף 2(א) ו-2(ב) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), כי על תאגיד בנקאי לאפשר לכל לקוח לפתוח, לכל הפחות, חשבון עובר ושב ביתרת זכות ולנהלו, ובלבד שלא קיימת סיבה סבירה לאי מתן שירות ("סירוב סביר"). במסגרת התיקון מוצע להבהיר כי אין לקבוע כללים גורפים, ולמנוע אמצעי תשלום בסיסיים או ביצוע פעולות בחשבון, רק בשל השתייכותו של החשבון או של הלקוח לסוג מסוים של חשבונות או של לקוחות, וכי יש לבחון כל בקשה לגופה, תוך הפעלת שיקול דעת. בנוסף מוצע להרחיב את ההוראה כך שתחול לא רק על חשבונות ביתרת זכות אלא גם על חשבונות ביתרת חובה שאינם חורגים ממסגרת האשראי המאושרת. כמו כן, הורחבו שירותי התשלום הבסיסיים שנקבעו בהוראה על מנת לאפשר ללקוח להתנהל כלכלית באופן יעיל ונוח.

ההוראה, אם תתקבל, תחייב ביצוע התאמות בתהליכי העבודה.

סיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין ניהול מערך שירות ותמיכה ללקוחות

בהתאם לטייטת ההוראה שפורסמה ביום 10 בינואר 2023, מערכי שירות ותמיכה אפקטיביים, זמינים, ברורים והוגנים מהווים תנאי סף הכרחי לצורך קיומה של תקשורת יעילה ואחראית בין התאגידים הבנקאיים ללקוחות.

סיוטת ההוראה קובעת חובות בתחום הממשל התאגידי, שמטרתן לקדם תרבות ארגונית ששמה דגש על איכות וזמינות השירות והתמיכה הניתנים ללקוחות. לשם כך, מעגנת ההוראה עקרונות למתן שירות ותמיכה ללקוחות המערכת הבנקאית, בתחומים הבאים: (1) מתן שירות מיטבי ללקוחות במגוון ערוצי שירות; (2) קידום תקשורת מועילה בין התאגיד הבנקאי והלקוח במסגרת מתן השירות והתמיכה; (3) מניעת חסמים לקבלת שירות ומניעת נזק והטעיה; (4) הבטחת זמינות ואיכות גבוהה של מערך השירות והתמיכה לאורך כל תקופת ההתקשרות עם הלקוח; (5) התאמת מערך השירות והתמיכה לצרכי הלקוחות; (6) מתן שירות נאות במגוון ערוצים.

התאגידים הבנקאיים נדרשים לפעול לקידום העקרונות באופן שיטתי, מתמיד ומתמשך, תוך הפעלת שיקול דעת וקביעת תיעודף בהתאם לחשיבותם בעבור הלקוחות. בנוסף נקבעו בטיטות ההוראה דרישות לפרסום מידע לציבור אודות ערוצי השירות השונים. ההוראה, אם תתקבל, תחייב ביצוע התאמות בתהליכי העבודה.

הוראות מתחום העמלות

חוק הבנקאות (שירות ללקוחות) (תיקון מספר 34), התשפ"ב-2022

בהתאם לתיקון אשר פורסם ביום 22 ביוני 2022, רשאי תאגיד בנקאי לגבות בעד טיפול בבקשה להלוואה לדיור, עמלה ששיעורה לא יעלה על 360 ש"ח.

תחילתו של התיקון האמור חודשיים מיום פרסומו והוא חל על בקשות להלוואה לדיור שהוגשו מיום התחילה או לאחריו.

ביום 21 ביולי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב הכולל הבהרות לגבי יישום התיקון האמור, ובכלל זה הבהרות בנושאים הבאים: סוגי הלקוחות והשירותים עליהם יחול התיקון, המחיר המקסימאלי אותו נדרשים הבנקים להציג בתעריפון, ואופן עדכון תעריפון העמלות.

צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירותי פעולה על ידי פקיד, פעולה בערוץ ישיר, מסלול מורחב ומסלול מורחב פלוס), התשפ"ב-2022

בהתאם לצו שפורסם ביום 1 בספטמבר 2022, מוכרזים שירותי העו"ש הבאים כשירותים בני-פיקוח: (א) פעולה על ידי פקיד; (ב) פעולה בערוץ ישיר; (ג) מסלול מורחב; (ד) מסלול מורחב פלוס. משמעות הפיקוח, בהתאם לסעיף 9יג לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א-1981, הינה כי תאגיד בנקאי המבקש להעלות תעריף לשירותים אלו בהשוואה למחירים הקיימים במועד פרסום הצו, יידרש להגיש למפקח על הבנקים בקשה מנומקת לכך. המפקח יהיה רשאי להתיר את העלאת התעריף, לדחות את הבקשה או לבקש פרטים נוספים.

לצו האמור לא צפויה להיות השפעה על הכנסות הבנק מעמלות אלה.

הודעת הפיקוח על הבנקים בדבר רפורמה בעמלות משקי בית ועסקים קטנים

ביום 6 בנובמבר 2022 הודיע הפיקוח על הבנקים כי הוא מתכנן שורה של צעדים משמעותיים לטובת ציבור משקי הבית והעסקים הקטנים, במטרה לשפר את שיטת גביית העמלות עבור פעולות עו"ש ולאפשר ללקוחות רבים יותר ליהנות מתעריפי עמלות מזולים. בהתאם להודעה עיקרי השינויים שמקודמים בתחום העמלות הם: (א) עדכון של שיטת החיוב בעמלות עו"ש - בהתאם לשיטת התשלום החדשה יחשב הבנק עבור הלקוח מהי שיטת התשלום הזולה ביותר עבורו מידי חודש, בהתאם לפעולות העו"ש (פעולה על ידי פקיד ופעולה בערוץ ישיר) שבוצעו על ידו בפועל באותו חודש, והתשלום שיגבה ממנו יהיה בהתאם; (ב) הרחבת קבוצת העסקים הקטנים שהתעריפון המוזל יחול עליהם על ידי הרחבת הגדרת "עסק קטן" מעסק שמחזור העסקים שלו הוא עד חמישה מיליון שקלים חדשים, לעסק שמחזור העסקים שלו עד עשרה מיליון שקלים חדשים. בנוסף תשונה ברירת המחדל כך שכל העסקים יוגדרו כ"עסק קטן", והתאגיד הבנקאי יהיה רשאי לבקש דוח שנתי במקרים בהם יש לו יסוד סביר להניח כי מחזור העסקים של העסק עולה על 10 מיליון שקלים חדשים.

תזכיר חוק תזכיר חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023, פרק ____: בנקאות ואשראי ("להלן: "תזכיר חוק התכנית הכלכלית")

ביום 26 בפברואר פורסם התזכיר במסגרתו מוצע לבצע תיקון בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, לפיו אופן חישובן של עמלות בתעריפון המלא ובתעריפונים המצומצמים לא יכלול סכום או שיעור מזערי.

לחלק מהוראות האמורות בתחום העמלות עשויה להיות השפעה על הכנסות הבנק מעמלות אלה.

יזמות שונות בתחום הגברת התחרותיות

בתקופה האחרונה הושם דגש מיוחד על הסדרה המעודדת את התחרותיות במקטעים שונים הנוגעים לתחומי הפעילות של המערכת הבנקאית. מגמה זו משתקפת בהוראות וביוזמות חקיקה שונות, ובין היתר, הוראות המתייחסות להעברה ולשיתוף של המידע המצוי בבנקים עם גורמים בנקאיים וחוץ בנקאיים, הוראות שנועדו להקל על יכולת ההשוואה של הלקוח בבחירה בין מוצרים ושירותים פיננסיים שונים, והוראות שנועדו לקדם תחרות בתחום התשלומים.

במסגרת זו ניתן למנות את הנושאים הבאים:

תקנות הבנקאות (רישוי) (בנק בעל היקף פעילות רחב), התשפ"ג-2023

הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (ועדת שטרם) הוקמה ביום 3 ביוני 2015 בכתב מינוי משר האוצר ומנגידת בנק ישראל. צעד מרכזי שהמליצה עליו הוועדה היה הפרדת בנקים בעלי היקף פעילות רחב מחברות כרטיסי האשראי שבשליטתם. ההמלצה נועדה לאפשר לחברות כרטיסי האשראי המופרדות להוות איום תחרותי על המערכת הבנקאית ולחולל תחרות בשוק השירותים הפיננסיים למגזר הקמעונאי בכלל, ובשוק האשראי הצרכני ושוק הנפקת כרטיסי אשראי בפרט.

בחוק הבנקאות (רישוי) שתוקן בעקבות המלצות הוועדה הוגדר "בנק בעל היקף פעילות רחב" ("בנק גדול") כבנק ששווי נכסיו עולה על 20% מנכסי המערכת הבנקאית. בנוסף הוסמך שר האוצר, בתקופה שבין יום 31 בינואר 2021 ויום 31 בינואר 2023, בהסכמת הנגיד ובאישור ועדת הכספים, להתקין תקנות ולקבוע לעניין הגדרת "בנק גדול" שיעור נמוך מ-20% ובלבד שלא יפחת מ-10%. בשנה האחרונה בחנה ועדת היישום של החוק את הסוגיה וביום 21 בדצמבר 2022 פרסמה את המלצתה ולפיה נכון לתקן את הגדרת "בנק בעל היקף פעילות רחב" כך שבנק דיסקונט יידרש להיפרד מכאל. בהתאם, בתקנות שפורסמו ביום 1 בפברואר 2023 צומצם השיעור האמור בהגדרת "בנק בעל היקף פעילות רחב" מ-20% ל-10%. במסגרת זו הוארך (לתקופות שונות) תוקפן של חלק מהמגבלות שהוחלו על הבנק בתחום הנפקת כרטיסי חיוב.

צו להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) (שינוי השיעור והסכומים לעניין צמצום מסגרות אשראי לפי סעיף 9(ג) לחוק), התשפ"ב-2022.

ביום 31 בינואר 2017 פורסם ברשומות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017 (להלן - החוק). במסגרת החוק נקבע, בין היתר, כי מיום 31 בינואר 2021 עד ליום 31 בינואר 2024, סך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות בנק בעל היקף פעילות רחב (כמוגדר בחוק) המנפיק כרטיסי חיוב, בכל שנה, לא יעלה על 50% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות הבנק כפי שהיה בשנת 2015, וכי בחישוב סך מסגרות האשראי כאמור, יובאו בחשבון מסגרות אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-5,000 ש"ח. בעקבות התפשטות נגיף הקורונה, וההרעה במצב הכלכלי של משקי בית רבים, התקין שר האוצר בחודש נובמבר 2020, צו לתקופה מוגבלת של שנה שבמסגרתו צומצם היקף ההפחתה ונקבע כי: (1) סך מסגרות האשראי בכרטיסי האשראי של לקוחות בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב, לא יעלה על 55% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי האשראי של לקוחות הבנק כפי שהיה בשנת 2015 (במקום 50%); (2) בחישוב סך מסגרות האשראי כאמור, יובאו בחשבון מסגרות אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-7,500 ש"ח (במקום מ-5,000 ש"ח). נוכח המשך השפעות משבר הקורונה הוארך הצו האמור ביום 31 בינואר 2022 בשנה אחת נוספת. בנוסף, נקבע כי בשנה שלאחר מכן סך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב, בכל שנה, לא יעלה על 51% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות הבנק כפי שהיה בשנת 2015 וכי בחישוב סך מסגרות האשראי כאמור, יובאו בחשבון מסגרות אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-8,500 ש"ח. ביום 1 בפברואר 2023 פורסם תיקון לצו האמור, במסגרתו שנו השיעורים והסכומים שנקבעו בצו, כך שהחל מיום 1 בפברואר 2023 סך מסגרות האשראי לא יעלה על 75% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות הבנק הגבוהות מ-10,000 שקלים חדשים. בנוסף נקבע, כי לא תופחת מסגרת אשראי של לקוח לסכום נמוך מ-10,000 שקלים חדשים רק בשל האמור בסעיף. במסגרת תזכיר חוק התכנית הכלכלית מוצע, כי לאחר יום 31 בינואר 2024 תבוטל ההוראה האמורה.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 368 - יישום תקן של בנקאות פתוחה בישראל

ההוראה פורסמה לראשונה בחודש פברואר 2020. הבנקאות הפתוחה מחייבת את הבנקים וחברות כרטיסי האשראי לשתף מידע בנקאי של הלקוח, על פי בקשתו, עם ספקי צד ג' מורשים ולאפשר ביצוע תשלומים בחשבונם באמצעות צד ג' (המפוקח לעניין זה). המטרה היא כי בהתבסס על המידע הבנקאי האמור, יוכלו ספקי צד ג' להציע ללקוחות מוצרים חדשים, מותאמים אישית ללקוח. על פי ההוראה, ביסוס הבנקאות הפתוחה יעודד כניסת שחקנים חדשים לעולמות התשלומים, המידע, השיווק והתיווך, ויאפשר תמחור וחדשנות טובים יותר ללקוח.

מאז פרסומה תוקנה ההוראה מספר פעמים. ביום 23 בינואר 2023 פורסם עדכון נוסף להוראה הדין בעיקרו בנושאים הבאים: מתן הגישה למידע מסוג ניירות ערך, הרחבות לעניין רמת השירות ואופן השימוש בסרטיפיקט ושמירתו, וכן הבהרות בעניין הצורך בקבלת אישור מהמפקח על הבנקים לפעול כיוזם תשלומים.

הבנק פועל ליישום ההוראה בהתאם למועדי התחילה המדורגת הקבועים בה.

תזכיר חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, התשפ"ב-2022

תזכיר החוק אשר פורסם ביום 10 בינואר 2022 מבקש לעגן בחקיקה את הסדרת העיסוק בשירותי התשלום הניתנים על ידי גופים חוץ בנקאיים. שירותים אלה, אשר עיסוק בהם יחייב רישיון ופיקוח מאת הרשות לניירות ערך, כוללים ייזום תשלום; מתן הוראת תשלום; סליקה של פעולת תשלום; הנפקה של אמצעי תשלום; העברת כספים למוטב ללא ניהול חשבון תשלום עבורו וכן ניהול חשבון תשלום המאפשר העברת תשלומים בעד מוצרים ושירותים. האסדרה צפויה לעודד את התחרות בכך שתאפשר לגורמים חוץ בנקאיים להיכנס לתחום ולהתפתח בו לצד השחקנים הבנקאיים הקיימים בשוק.

עמדת בנק ישראל נוכח ההתפתחויות בתחום התשלומים ופעילות ארנקים דיגיטליים

בהודעה מיום 11 בינואר 2022 מבהיר בנק ישראל, כי תפיסתו העקרונית לעניין מידע אשר נוצר ונאסף בגופים הפיננסיים השונים אודות לקוח היא, כי המידע שייך ללקוח, כך שיש בידיו את הזכות להחליט אילו גורמים יחשפו למידע האמור ואילו שימושים יעשו בו. בהתאם לגישה זו, בנק ישראל סובר שיש לאפשר לגופים פיננסיים להשתמש במידע שקיבלו בהסכמה של לקוחותיהם לשימושים שהסכימו הלקוחות, והכל בכפוף לדיון. בהתאם לעמדת בנק ישראל, מידע שנוצר בעת השימוש באפליקציות התשלום הבנקאיות הינו בעל ערך תחרותי כאשר מדובר במידע על תשלומים לרכישת מוצרים ושירותים בבתי עסק. קידום הגישה למידע זה צפויה להקטין את הדומיננטיות של השחקנים הקיימים כעת בשוק.

בנוסף מובהר בהודעה, כי בנק ישראל סבור שיש לעודד את השוק והשחקנים שבו להקים תשתית בתצורת מאגר שיאפשר העברות כספים וביצוע תשלומים בין אפליקציות וחשבונות תשלום מסוגים שונים, כאשר המאגר יקשר בין מספר הטלפון הנייד (או מזהה אחר כמו כתובת מייל) לבין פרטי אמצעי התשלום לזיכוי (כגון חשבון תשלום). מאגר כאמור, יתרום להתפתחות השוק ככלל ולתחרות בו בפרט, יפשט את יכולתם של שחקנים קיימים להציע שירותים נוספים ללקוחותיהם, ויאפשר לשחקנים חדשים להשתלב בשוק ולהציע חוויות לקוח חדשניות ומתקדמות בקלות יחסית תוך התממשקות קלה למשתמשים פוטנציאליים רבים.

תזכיר חוק שירותי תשלום (ייזום תשלומים), התשפ"ג-2022

תזכיר החוק שפורסם ביום 11 באוקטובר 2022 מבקש להרחיב את תחולת החוק כך שיחול על שני שירותים נוספים – שירותי ייזום בסיסיים, הכוללים ייזום הוראת תשלום וייזום הרשאה לחיוב וכן שירותי ייזום מכח הרשאה. שירותים אלה מאפשרים ללקוח ליזום פעולת תשלום מחשבון תשלום לחשבון תשלום (Account to Account) בין בית עסק לבין לקוח (ללא כרטיס אשראי באמצע) באופן יעיל, פשוט ונוח. מטרתו של תיקון זה הוא לאפשר שימוש בשירותים האמורים באופן שיספר את חוויית הלקוח, יעל את הליך העברת הוראות התשלום ובכך יקדם את התחרות בשוק אמצעי התשלום בישראל.

פתיחת מערכות התשלומים בישראל לפעילות נותני שירותי תשלום בינלאומיים

ביום 28 בפברואר 2023 הודיע בנק ישראל, כי גיבש מתווה אשר נועד לאפשר את פתיחת מערכות התשלומים המבוקרות בישראל לפעילות של נותני שירותי תשלום בינלאומיים. צעד זה יאפשר לגופים אלה לפעול באופן מיידי במערכות, ובכך להציע שירותים והצעות ערך לציבור בישראל בהתבסס על רישיון ממדינה זרה.

תזכיר חוק התכנית הכלכלית

במסגרת התזכיר מוצע, בין היתר, לערוך את התיקונים הבאים:

- (1) להגדיל את סך חוב האשראי שתאגיד יוכל לגייס, באמצעות בעל רישיון להפעלת מערכת לתיווך אשראי, ממיליון ש"ח לשישה מיליון ש"ח.
- (2) לתקן את חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, כך שתאגיד בנקאי המסרב לפתוח חשבון לגוף פיננסי ולחברת תשלומים, או לתת לו את אחד השירותים המנויים בסעיף 2(א) לחוק האמור, ימסור הודעה מנומקת למפקח על הבנקים.
- (3) לחייב את הבנקים, לשלוח לכל לקוח, בתחילת כל חודש קלנדרי, הודעה המפרטת את הסכום הכולל של העמלות והריביות שנגבו מהלקוח בחודש שהסתיים.
- (4) תאגיד בנקאי יאפשר לגוף פיננסי העוסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב שמנפיק התאגיד הבנקאי, במסגרת הסכם ההתקשרות שבין התאגיד הבנקאי לבין הלקוח שלטובתו מונפק כרטיס החיוב, לקבל את הסכמת הלקוח לעשות שימוש במידע שהגיע לידי אגב ביצוע הנפקה או תפעול הנפקה, לצורך מתן שירותים ללקוח.

תזכיר חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023, פרק ___:

הגברת התחרות וצמצום עיוותים במקטע התיווך לביטוח ולחיסכון

בתזכיר שפורסם ביום 28 בפברואר 2023 נקבע, בין היתר, כי במטרה להגביר את התחרות בשוק הבנקאות, מוצע להתיר לבנק בעל היקף פעילות צר (בנק ששווי נכסיו אינו עולה על 10% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל) לשלוט בתאגיד יחיד שהוא סוכן ביטוח, שעיסוקו היחיד פרט לעיסוקים המותרים כיום בחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981, הוא ביטוח כללי.

השינויים הנ"ל בתחום הגברת התחרותיות, לצד יוזמות בהובלת בנק ישראל, כגון: השקת מאגר נתוני אשראי שפועל החל מאפריל 2019 ואשר מאפשר לגורמים שונים לקבל דוחות וחיוויי אשראי בנוגע ללקוחות ולקוחות פוטנציאליים, רפורמת מעבר בין בנקים, עידוד התייעלות המערכת הבנקאית, וקידום רגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית בערוצים ישירים, צפויים להשפיע בשנים הקרובות על המערכת הבנקאית בישראל.

התפתחויות רגולטוריות עקב אירוע נגיף הקורונה

תוקפן של מרבית ההוראות שפורסמו בעקבות משבר הקורונה פג. להלן פירוט הוראות מרכזיות שפורסמו בתקופת הדוח:

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי (תיקון מספר 4 - הוראת שעה) (נגיף הקורונה החדש) (עיכוב הליכים לשם גיבוש ואישור הסדר חוב), התשפ"א-2021

החוק קובע מסלול ייעודי לטיפול בחובות של חייבים (תאגידים ויחידים) שנפגעו ממשבר הקורונה, המאפשר לחייב להגיע להסדר חוב מוסכם כחלופה להליכי חדלות פירעון מלאים. ההסדר הזמני מאפשר לעכב הליכים משפטיים והליכי גבייה נגד החייב. בתקופת עיכוב הליכים החייב ישמור את השליטה בנכסיו. במקביל כולל ההסדר המוצע הגנות חלופיות מתאימות לנושים.

ביום 14 בספטמבר 2022 פורסם צו חדלות פירעון ושיקום כלכלי (הארכת התקופה הקובעת לעניין הגשת בקשה לעיכוב הליכים לשם גיבוש הסדר חוב - נגיף הקורונה החדש), התשפ"ב-2022, במסגרתו הוארך תוקפן של ההוראות הנ"ל עד ליום 17 במרס 2023. ביום 27 בפברואר 2023 פורסמה הצעת חוק במסגרתה מוצע להאריך את ההוראות הנ"ל בשנים עשר חודשים נוספים, עד ליום 17 במרס 2024.

חוק ההוצאה לפועל (נגיף קורונה החדש - תיקון מספר 68 והוראת שעה), התשפ"א-2020

החוק קבע הסדרים שונים שמטרתם לתמרץ תשלום של חובות וחזרה לפעילות כלכלית, וכן למנוע מאנשים שנקלעו למשבר להידרדר למשבר כלכלי חמור וארוך. במסגרת זו נקבעו, בין היתר, הסדרים לעניין סמכות רשמים לאחד תיקים באופן יזום. נוכח התפזרות הכנסת הוארך תוקפה של הוראת השעה עד יום 15 בפברואר 2023. ביום 9 בפברואר 2023 פורסם חוק ההוצאה לפועל (נגיף קורונה החדש - תיקון מספר 68 והוראת שעה) (תיקון מספר 2), התשפ"ג-2023, שמטרתו, בין היתר, לקבוע את הוראת השעה בעניין סמכות הרשמים לאחד את תיקי החייב בעת מתן צו תשלומים בתיק, כהוראה קבועה.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה

ביום 18 בינואר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה על רקע העלייה בתחלואה וקצב ההדבקה המהיר. במסגרת התיקון עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 355 בנושא המשכיות עסקית באופן שיאפשר לבנקים לצמצם את מספר הסניפים הפתוחים לקהל ובלבד ששיעורם לא יפחת מ-80% ממצבת הסניפים של הבנק. כמו כן, הבנקים רשאים לחייב את הלקוחות בקביעת תור מראש בכפוף לעקרונות שנקבעו בהוראה. תיקון זה עמד בתוקפו עד סוף חודש פברואר 2022.

בנוסף ביום 15 במאי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראה במסגרתו מבהיר הפיקוח, כי עקב התמשכות השפעות משבר הקורונה על נכסי התאגידים הבנקאיים, ובכלל זה תמיכה בצרכי האשראי של התאוששות המשק ורמה גבוהה של פיקדונות בבנק ישראל, יש צורך בהארכת תוקף ההקלה שנקבעה בנוגע ליחסי המינוף.

בהתאם נקבע, כי ההקלה (הקובעת כי תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד, ותאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5%) תעמוד בתוקפה עד ליום 30 ביוני 2024, כאשר יחס המינוף לא יפחת מהשיעור ביום 31 בדצמבר 2023 או מיחס המינוף הנדרש מהתאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם; ניצול ההקלה לא יהווה חסם לחלוקת דיבידנד בכפוף לתכנון הון הכולל חזרה ליחס המינוף הנדרש.

השפעת ההתאמות השונות על רקע אירוע נגיף הקורונה, הינה חלק מההשפעה הכוללת של האירוע על הבנק והקבוצה כמפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

נושאים נוספים

חוק שכר שווה לעובדת ועובד, התשנ"ו-1996 (תיקון מספר 6 התש"ף-2020)

התיקון אשר פורסם ביום 25 באוגוסט 2020, מחייב מעסיקים שונים וביניהם תאגידים מדווחים, לערוך דוח שנתי בדבר פערי שכר בארגון בין גברים ונשים. עם עריכת הדוח ובהתבסס עליו, על המעסיק למסור לכל עובד מידע בדבר הקבוצה שהוא משתייך אליה בפילוח העובדים, ופערי השכר באותה קבוצה באחוזים. בנוסף נדרש המעסיק לפרסם לציבור דוח פומבי (לרבות באתר האינטרנט של המעסיק, ככל שקיים כזה), בו יוצגו פערי השכר הממוצע של העובדים המועסקים אצלו באחוזים.

בתיקון נקבע כי הדיווח הראשון יפורסם לא יאוחר מיום 1 ביוני 2022, לגבי השנה שקדמה למועד הדיווח.

הבנק מיישם את הוראות התיקון האמור.

הגנת הפרטיות

בשנים האחרונות, בין היתר על רקע המעבר המוגבר לשימוש באמצעים דיגיטליים, ניכרת מגמה של גידול בהיקף הרגולציה מתחום הגנת הפרטיות. להלן מספר דוגמאות מהעת האחרונה:

טיוטת תקנות הגנת הפרטיות (הוראות לעניין מידע שהועבר לישראל מהאזור הכלכלי האירופי), התשפ"ג-2022

טיוטת התקנות פורסמה על ידי משרד המשפטים ביום 29 בנובמבר 2022. התקנות המוצעות קובעות הוראות לעניין מידע שהועבר לישראל ממדינה באזור הכלכלי האירופי, למעט מידע שהעביר אדם במישרין אודות עצמו. תקנות אלו נדרשות על רקע תהליך בחינה שמקיימת כיום נציבות האיחוד האירופי ביחס לישראל, לצורך בחינת חידוש מעמד התאימות (Adequacy) שניתן לישראל על ידי נציבות האיחוד האירופי בשנת 2011, כמדינה המבטיחה רמת הגנת מידע התואמת את רמת ההגנה על מידע אישי הנוהגת במדינות האזור הכלכלי האירופי, ולכן ניתן להעביר אליה מידע באופן חופשי.

התקנות קובעות ארבע חובות עיקריות שיחולו על בעלי מאגרי המידע בישראל: (1) זכות מחיקת מידע לבקשת נושא המידע; (2) הגבלת החזקת מידע שאינו נחוץ; (3) חובת דיוק מידע; (4) חובת יידוע נושא המידע.

בנוסף קובעות התקנות כי יראו בסוגי מידע מסוימים, מידע רגיש.

גילוי דעת: מהם "מידע" ו"ידיעה על ענייניו הפרטיים של אדם" בחוק הגנת הפרטיות

בגילוי הדעת מיום 20 בדצמבר 2022 מבהירה הרשות להגנת הפרטיות כי פרקים ב' ו-ד' לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, קובעים מספר חובות החלות על בעל "מאגר מידע", כמו גם על מנהל המאגר, מחזיק המאגר, או המעבד את המידע מהמאגר. "מידע" השמור באופן ממוחשב מייצר "מאגר מידע", וככזה מטיל על בעליו ועל המחזיק בו את החובות המנויות בחוק הגנת הפרטיות ובתקנות שמכוחו. לצד זאת, חוק הגנת הפרטיות מקנה זכויות לנושא המידע, כלומר אדם שמידע אישי אודותיו נאסף ונאגר על ידי בעל המאגר. במסגרת גילוי הדעת מבקשת הרשות להבהיר ולהדגים מהם "מידע" ו"ידיעה על ענייניו הפרטיים של אדם" כמשמעותם בחוק הגנת הפרטיות, וכן מהם סוגי הנתונים עליהם חלות הוראות חוק הגנת הפרטיות בהתאם לפרשנות שניתנה להם על ידי בתי המשפט. אין זו רשימה ממצה, וייתכנו עוד סוגי נתונים רבים שיהיו מוגנים על פי החוק.

היבטי פרטיות במעקב אחר עובדים בעבודה מרחוק

ביום 25 בדצמבר 2022 פרסמה הרשות להגנת הפרטיות טיוטת מסמך להערות הציבור בנושא היבטי פרטיות במעקב אחר עובדים בעבודה מרחוק. בהתאם למסמך, הסיכונים לפרטיות במסגרת שימוש באמצעים טכנולוגיים למעקב בעבודה מרחוק הם רבים ומגוונים. סיכונים אלו כוללים איסוף מידע ללא הסכמת העובד; משטור ופגיעה בתחושת השליטה של העובד על פרטיותו; איסוף וחשיפה של מידע רגיש ועודף; דלף מידע; ושימוש לרעה במידע אישי.

בטיטה סוקרת הרשות לראשונה באופן מקיף את נושא המעקב אחר עובדים בעבודה מרחוק, את הסיכונים המרכזיים לפרטיות במעקב שכזה, וכן את הוראות הדין הרלוונטיות. על יסוד כל האמור מציגה הרשות את עמדתה המשפטית והמקצועית בנושא, ואת הנחיותיה והמלצותיה למעסיקים.

ההוראות מתחום הגנת הפרטיות, עשויות בחלקן לחייב עדכון של תהליכי עבודה.

מיסוי

שיעורי המס

המיסים החלים על הרווח של התאגידים הבנקאיים כוללים מס חברות המוטל על פי פקודת מס הכנסה ומס רווח המוטל על פי חוק מס ערך מוסף. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על תאגידים בנקאיים משנת 2018 ואילך:

- שיעור מס חברות 23.00%.
- שיעור מס רווח 17.00%.
- שיעור מס כולל 34.19%.

יתרות המיסים הנדחים חושבו בהתאם לשיעורי המס הצפויים לחול במועד ההיפוך.

דירוג האשראי

להלן דירוג האשראי והתחזית של המדינה והבנק ליום 13 במרס 2023:

קצר טווח	תחזית	ארוך טווח	דירוג חברת	
P-1	stable	A1	Moody's	מדינת ישראל
A-1+	stable	AA-	S&P	
F1+	stable	A+	Fitch	
P-1	stable	A2	Moody's	בנק לאומי: מט"ח
A-1	stable	A	S&P	
F1+	stable	A	Fitch	
A-1+	stable	AAA	S&P מעלות	דירוג מקומי (בישראל)
P-1	stable	Aaa	מידרוג	

להלן התפתחות דירוג האשראי ותחזית הדירוג של הבנק מה-1 בינואר 2022 ועד ליום 13 במרס 2023:

- ב-12 בינואר 2022 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-20 בינואר 2022 סוכנות הדירוג S&P אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-23 בינואר 2022 סוכנות הדירוג S&P מעלות אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-9 במרס 2022 סוכנות הדירוג S&P מעלות העניקה לבנק דירוג לטווח קצר A-1+.
- ב-20 ביולי 2022 סוכנות הדירוג S&P אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-26 ביולי 2022 סוכנות הדירוג S&P מעלות אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-20 באוקטובר 2022 סוכנות הדירוג מידרוג אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-22 בדצמבר 2022 סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.
- ב-1 בפברואר 2023 סוכנות הדירוג Moody's אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.

מגזרי פעילות עיקריים לפי גישת הנהלה - פרטים נוספים

א. גישת הנהלה - מגזר בנקאות קמעונאית

כללי

מגזר הבנקאות הקמעונאית מאופיין במתן הצעות ערך ושירותים פיננסיים ללקוחות משקי בית ואנשים פרטיים, עסקים קטנים ולקוחות עתירי ממון בארץ ובעולם (private banking). הצעות ושירותים אלו מוענקים ללקוחות בהתאם לצרכיהם המשתנים והעדפותיהם ובהתאם למאפיינים רלבנטיים אחרים.

מבנה המגזר ומאפייניו

סניפים:

לקוחות משקי בית ועסקים קטנים - פריסה רחבה של 186 סניפים, שלוחות ומרכזי שירות הפרוסים בכל רחבי הארץ. השרות ללקוחות בסניף ניתן על ידי צוותי הבנקאים המחולקים על פי מגזרי הלקוחות. צוותים אלו מרכזים את הטיפול בלקוח על כל היבטיו ומתמחים בטיפול על פי מאפייני הלקוח וצרכיו.

לקוחות בנקאות פרטית - המגזר בארץ מנוהל בחמישה מרכזי בנקאות פרטית ייחודיים בפריסה ארצית - תל-אביב, ירושלים, חיפה והרצליה פיתוח. המרכזים משרתים לקוחות פרטיים אמידים, תושבי ישראל ותושבי חוץ ומכירים את צרכיהם, העדפותיהם ותחומי התעניינותם של הלקוחות. בנוסף מנהל המערך שלושה סניפים ייעודיים לפלח לקוחות בעלי תיקי השקעות של 3.5 מיליון ש"ח ועד 8 מיליון ש"ח הממוקמים בחיפה, תל-אביב והרצליה.

ערוצים ישירים ודיגיטליים:

השירותים הבנקאיים ניתנים גם באתר לאומי באינטרנט, אפליקציית לאומי דיגיטל בסלולר, מוקד טלפוני במרכזי הבנקאות הטלפוניים, מרכזי לאומי אישי, מרכזי ייעוץ, מכשירי מידע לאומי, ופתרונות אינטרנט וסלולר מתקדמים נוספים.

בשנת 2022 כ-84% מהלקוחות ביצעו פעולות בדיגיטל ונכנסו לאתר לאומי או לאפליקציית לאומי דיגיטל.

חלק משמעותי מהאשראי הקמעונאי בשנת 2022 ניתן באופן אוטומטי ללא התערבות אנושית מטעם הבנק.

המגזר פועל, בין השאר, הן להרחבת היקף הלקוחות מקבלי שירות טלפוני במרכזי הבנקאות והן להרחבת הפעילות בערוצים הדיגיטליים (מידי יום מתבצעות אלפי פעולות באמצעות האינטרנט והסלולר).

כמו כן, אפליקציית הבנקאות PEPPER, המשמשת כחשבון בנק לכל דבר שכולו במובייל, ומאפשרת ללקוחותיה לנהל טוב יותר את הכסף שלהם. הכל באמצעות טכנולוגיות מתקדמות וחווית משתמש מותאמת ואישית.

למידע נוסף בנוגע לאפליקציית הבנקאות PEPPER ראה פרק [היעדים והאסטרטגיה העסקית](#).

התפתחויות בשווקים של המגזר ובמאפייני הלקוחות

המגזר מושפע מהשינויים בנתונים הדמוגרפים והכלכליים באוכלוסיית המדינה, משינויים בצריכה הפרטית וכן ממאפייני החיסכון של הלקוחות.

התחרות במגזר גוברת ונמצאת במגמת התחזקות. בשנים האחרונות התפתחה בבנקאות הקמעונאית תחרות מצד גופים פיננסיים ואחרים ובעיקר חברות כרטיסי האשראי (בתחום האשראי הצרכני), חברות הביטוח, רשתות השיווק הקמעונאיות ומיזמים טכנולוגיים פיננסיים. חלק מהתחרות נעשית על ידי גופים שאינם מבוקרים על ידי בנק ישראל או שאינם מבוקרים כלל ושאינם עובדים תחת המגבלות שחלות על הבנקים.

מוצרים ושירותים

אשראי פרטי: הבנק מציע ללקוחות מוצרי אשראי שונים המתאימים לצרכיהם ולשלבים השונים בחייהם. עדיין, רמת המינוף של משקי הבית בישראל נמוכה יחסית למדינות מפותחות בעולם, אולם המגמה הנה של עליית היקפי האשראי ועמה הסיכון.

מדיניות הבנק הינה לפעול לפיזור סיכון האשראי על ידי קביעת גובה מסגרות חשיפה בתיק האשראי. ניהול תיק האשראי מבוצע לפי שיקולי סיכון ותשואה מול סיכון.

לקוחות

הבנק ערוך להציע את שירותיו בהתאמה לקבוצות האוכלוסיה השונות במגזר.

ב. גישת הנהלה - מגזר משכנתאות

הבנק מציע הלוואות המיועדות לרכישת דירת מגורים או הלוואות הניתנות במשכון דירת מגורים או נכס אחר. הלוואות ניתנות הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות 89 נציגויות הפועלות בסניפי לאומי ובמרחב הדיגיטלי הפועל במרחב על אזורי המשיכים לחטיבת המשכנתאות.

בנוסף לאומי מציע ללקוחות כל הבנקים אשר מתעניינים בלקיחת משכנתא או במחזור משכנתא, לקיים פגישת ייעוץ עם בנקאי המשכנתאות של לאומי ב-ZOOM מבלי הצורך להגיע לסניף, זאת בנוסף למשכנתא דיגיטלית אותה מציע הבנק, אשר מאפשרת ללקוח לקחת משכנתא ללא צורך בהגעה לסניפי לאומי (גם לא בשביל החתימה על מסמכי המשכנתא הסופיים).

ג. גישת הנהלה - מגזר בנקאות מסחרית

כללי

הבנקאות המסחרית - מתמחה במתן מכלול השירותים הפיננסיים לחברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) בכל ענפי המשק. בנוסף מטופלים לעיתים במגזר זה בעלי העניין של החברות העסקיות במגזר הכוללים את בעלי המניות ובעלי תפקידים בכירים.

השירות והשיווק לחברות אלה מתבצעים באופן פרטני הכולל, מימון עסקאות באמצעות מכשירי אשראי תפורים לצרכים הייחודיים של הלקוחות, התאמת מוצרי השקעה ומכשירים פיננסיים לגידור סיכונים, מימון עסקאות סחר בינלאומי, וכן מימון חברות הזנק.

מבנה המגזר ומאפייניו

ניהול המגזר בארץ נעשה על ידי המערך לבנקאות מסחרית ומערך לאומיטק, אשר הינם חלק מהחטיבה העסקית. השירות ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות, המרכזים את שירותי הקבוצה מול הלקוח, שירותי התפעול ניתנים באמצעות עובדי חטיבת התפעול וכן באמצעות שירותים טכנולוגיים וכו'. המערך לבנקאות מסחרית עובד במודל עסקי של 12 מרכזי עסקים בפריסה גאוגרפית, מתוך מטרה לתת את השירות המיטבי ללקוח המסחרי בזמני תגובה קצרים. מערך לאומי טק פועל באמצעות מרכז עסקים לאומי טק הממוקם בהרצליה.

התפתחות בשווקים של המגזר ובמאפייני לקוחותיו

פעילותם העיקרית של לקוחות המגזר מבוצעת בשוק המקומי בענפי המשק השונים כגון: תעשייה, תשתיות, הייטק, מסחר ושירותים, נדל"ן ועוד, וכן בשווקים בחו"ל.

מוצרים ושירותים

למערך לבנקאות מסחרית ולמערך לאומיטק מגוון רחב של מוצרים המיועדים ללקוחותיהם השונים, הכולל בין היתר: מימון צרכי הון חוזר, מימון השקעות לזמן ארוך, מימון סחר חוץ, מימון נדל"ן מניב וליווי CONSTRUCTION LOAN, ניכיון חשבונות ופקטורינג, מימון מיזוגים ורכישות ועוד. במערך לאומיטק מוצרי אשראי נוספים וייעודיים לחברות טכנולוגיה לרבות מימון ונצ'ר לנדינג ואשראי SAAS.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר בנקאות מסחרית הינם חברות עסקיות בינוניות מענפי המשק השונים: מסחר, תעשייה, נדל"ן, היי טק ועוד. כמו כן, משתייכים למגזר זה גם בעלי העניין בחברות אלו.

ככלל, ישויכו למגזר בנקאות מסחרית, לקוחות עם היקף מסגרות אשראי מאושרות של מעל 12.5 מיליון ש"ח ועד 150 מיליון ש"ח (כולל), ו/או לקוחות עם מסגרות מאושרות של 250 מיליון ש"ח המיועדות למימון נדל"ן או לקוחות עם מחזור עסקים של מעל 20 מיליון ש"ח ועד 400 מיליון ש"ח. כמו כן, כולל המגזר חברות טכנולוגיה בכל היקף מסגרות אשראי ומחזור עסקים.

ד. גישת הנהלה - מגזר בנקאות עסקית

כללי

מגזר הבנקאות העסקית מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לתאגידיים גדולים, חלקם בעלי פעילות רב לאומית. השירותים הניתנים מבוססים על מתן פתרון כולל לצרכי הלקוח, תוך ראיית מגוון עסקיו.

מבנה המגזר ומאפייניו

המגזר לבנקאות עסקית מנוהל בישראל על ידי המערך העסקי בחטיבה העסקית. המערך העסקי פועל באמצעות 3 סקטורים עסקיים: סקטור תיירות, אנרגיה, ביטחוניות ורשויות, סקטור כימיה, צריכה ופיננסיים וסקטור תעשייה, תחבורה ותשתיות. השירות ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות, המרכזים את שירותי הקבוצה מול הלקוח ומתמחים בענף המשק בו פועל הלקוח. המגזר מספק מגוון מקיף של שירותי בנקאות לכל סוגי החברות בענפים השונים. חשבונות הלקוחות מנוהלים בחטיבת התפעול, וכן ככל שרלוונטי בשלוחות הבנק בחו"ל. עסקאות מיוחדות/מורכבות כגון מימון רכישת אמצעי שליטה, בדיקת תכניות השקעה ומימון פרויקטים, פעילות סחר בין-לאומי, מימון חייבי חו"ל/חייבים מקומיים, עסקאות מימון המתבצעות בדרך של סינדיקציה, ועוד מלוות על ידי יחידות ייעודיות המתמחות בטיפול בעסקאות מסוג זה, בשל מורכבותן ורמת הסיכון הגלומה בהן.

התפתחויות בשווקים של המגזר ובמאפייני הלקוחות

המגזר העסקי מנהל את סיכוני האשראי במשנה זהירות תוך בחינה שוטפת של אוכלוסיות הלקוחות ובהתמקדות בלקוחות הרגישים ובחינת מגמות ההתפתחויות וההשלכות עליהם.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים, בין השאר: מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מתן פתרונות בתחום המימון והסחר הבינלאומי (לרבות מימון בביטוח אשראי או חברות ביטוח פרטיות של פרויקטים בחו"ל), מימון מיזוגים ורכישות, העמדת מימון בעסקאות גדולות באמצעות ארגון סינדיקטים תוך שיתוף הגופים המוסדיים ובנקים ישראלים וזרים, מכשירים פיננסיים להגנה מפני סיכונים מטבע, סיכונים ריבית ושינויים במחירי סחורות. כמו כן, הטיפול כולל יזום שירותים בנקאיים, לחברות, למנהלים ולעובדי החברות.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים ברובם במעמד מוביל בשוק ובדומיננטיות בתחום עיסוקם, החברות הן בחלקן ציבוריות ממגוון ענפי משק שונים, בעלות מבנה ארגוני מורכב הכולל מספר רבדים של ניהול ומוטת שליטה רחבה.

ככלל, ישויכו למגזר בנקאות עסקית, לקוחות עם היקף מסגרות מאושרות של מעל 150 מיליון ש"ח או לקוחות עם מחזור עסקים של מעל 400 מיליון ש"ח.

ה. גישת הנהלה - מגזר נדל"ן

כללי

מערך הנדל"ן מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחות שעיקר עיסוקם בתחום הבנייה והנדל"ן. מימון ענף הבנייה נעשה תוך שימוש במכשירים ובכלי ניתוח ייחודיים למגזר, תוך נקיטת מדיניות שקולה. מימון הפרויקטים נעשה במתכונת הליווי הסגור (Construction Loan), עם פיקוח ומעקב הדוקים ותוך שימת דגש על בחינה מדוקדקת של כל פרויקט.

מבנה המגזר ומאפייניו

הנדל"ן בלאומי מנוהל בישראל ברובו על ידי מערך בנייה ונדל"ן בחטיבה העסקית. המערך מספק מגוון מקיף של שירותי בנקאות לחברות הבנייה וליזמים והקבלנים הגדולים במשק, תוך התמחות ומימנות ספציפית בכל תחומי הנדל"ן במשק. חשבונות הלקוחות מנוהלים בחטיבת התפעול. השירות ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות, המרכזים את שירותי הקבוצה מול הלקוח ומתמחים בענף המשק בו פועל הלקוח.

התפתחויות בשווקים של המגזר ובמאפייני הלקוחות

בעוד ששנת 2021 הייתה בסימן של שיפור משמעותי במדדים הכלכליים והעסקיים, עם התאוששות המשק ממשבר הקורונה, והסתכמה בשיעור צמיחה גבוה של 8.6%, זאת בין היתר, לנוכח ההבנה שיש לנהל שגרה של פעילות כלכלית במקביל לנגיף הקורונה, הרי ששנת 2022 הסתיימה עם שיעור צמיחה של כ-6.5%, אך זאת במקביל לשיעור אינפלציה של 5.3% (לעומת 2.8% ב-2021), הגבוה מהגבול העליון של יעד יציבות המחירים (1%-3%), ושיעור ריבית של 3.25% (לעומת 0.10% בסוף 2021). יש לציין שבמהלך החודשים הראשונים של 2023, המשיך בנק ישראל להעלות את הריבית, עד לרמה של 4.25%. התחזית לשנת 2023, כוללת בין השאר, שיעור צמיחה צפוי נמוך יותר של כ-2.7% (להערכת לאומי, בתרחיש מרכזי), גם על רקע ההאטה הצפויה בפעילות הכלכלית העולמית, וצפי לעליית הריבית הריאלית. זאת,

כתוצאה מריבית נומינלית שצפויה להמשיך ולעלות אל מעבר לרמתה הנוכחית (4.25%), ובמקביל צפי להתמתנות האינפלציה ביחס לרמתה מסוף שנת 2022. התפתחויות אלה, צפויות להשפיע גם על פעילות שוק הנדל"ן המקומי.

מערך הנדל"ן מנהל את סיכוני האשראי במשנה זהירות תוך בחינה שוטפת של אוכלוסיות הלקוחות ובהתמקדות בלקוחות הרגישים ובחינת מגמות ההתפתחויות וההשלכות עליהם.

בתחום הבנייה למגורים, בשנת 2022 אנו רואים עלייה ניכרת בהיקף התחלות הבנייה והתאוששות מתונה של נתוני גמר הבנייה, אשר נפגעו בתקופת התפרצות הקורונה. היקפי ההתחלות הגבוהים צפויים להימשך גם אל תוך שנת 2023, במיוחד לאור קצב השיווקים המוגבר של קרקעות מדינה למגורים בשנים 2021-2022, אשר מבשילים בהדרגה לכדי בנייה. מנגד, בשנת 2022 הייתה ירידה בביקוש, בעיקר על רקע השינויים המהירים בסביבה המקרקעית, בדגש על עליית שיעורי הריבית והאינפלציה הגבוהה וכן כתוצאה מהתגברות הפעילות במסגרת תכנית "מחיר מטרה". עליית מחירי הדירות החדה במהלך שנת 2022, של כ-17%, בשילוב עם התייקרות ריבית המשכנתאות, צפויות להאט את הביקושים לדירות חדשות גם בשנת 2023 ואף להוביל לגידול במלאי הבלתי מכור.

שוק הנדל"ן המסחרי מושפע במידה רבה מהתפתחויות בצריכה הפרטית ומההעדפות של משקי הבית. בשנת 2022 נמשך השיפור בהכנסות הנכסים המסחריים, לצד שמירה על שיעורי תפוסה גבוהים. יחד עם זאת, התחום ממשיך להיות מושפע מהמעבר למסחר און ליין, במיוחד האמור לגבי הנכסים המסחריים הגדולים, בעוד הנכסים "השכונתיים", הננים מתמיהל שוכרים החשוף פחות להשלכות האון ליין ומפגינים חוסן בביצועים. במבט קדימה לשנת 2023, ההערכה היא כי השינוי בסביבה המקרקעית, בדגש על ההאטה בצמיחה ובקצב הצריכה הפרטית, ישפיעו על הביצועים של הנכסים המסחריים (כפרט על המרכזים הגדולים), זאת בנוסף לעודפי ההיצע של שטחי מסחר שנכנסים לשוק עם השלמת הבנייה ועשויים להוביל ללחצים של מחירים באזורים גיאוגרפיים מסוימים, בהם יוצר גידול מהותי בהיצע.

שוק המשרדים מנגד, הפגין חוסן יחסי וספג פגיעה מתונה בתקופת הקורונה (בעיקר לאור הצמיחה שהפגין מגזר שירותי ההייטק ובעיקר באזור תל-אביב והסביבה), אך צפוי להתמודד כעת עם שיעורי הריבית והאינפלציה הגבוהים, השינויים העולמיים בתחום ההיי-טק והצפי להאטה בפעילות המשקית, מה שעשוי להשליך על שיעורי התפוסה והמחירים. ההערכה היא שבשנת 2023 תיתכן ירידה בשיעור התפוסה, לצד ירידה קלה במחירים, כפרט באזורים שבהם צפוי גידול משמעותי בהיצע המשרדים החדשים, כגון פרברי תל-אביב.

בשנת 2023, צפויה הפעילות בתחום הנדל"ן להיות מושפעת מהגורמים הבאים: המצב המקרקעי כלכלי; שינויים רגולטוריים, במיוחד אלו הנוגעים לשוק המגורים; המשך מימוש התכניות הממשלתיות בדגש על תחום הדיור, השלמת פרויקטי בנייה וכן מהיקפי ההשקעות של המדינה בתחום התשתיות הלאומיות.

מוצרים ושירותים

המימון בתחום הבנייה והנדל"ן נעשה על ידי שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים בתהליך קבלת ההחלטות והבקרה אחר הליווי הפיננסי הניתן לפרויקטים ולנכסים השונים. המימון נעשה תוך מכוונות לגיוון תיק האשראי והבחנה בין המגזרים השונים - מגורים, נכסים מניבים בייעוד למסחר ומשרדים, בנייה לתעשייה ומסחר. מימון פרויקטים במהלך תקופת ההקמה ובמיוחד למגורים יבוצע ככלל בשיטת הליווי הסגור (Construction Loan) המאפשרת פיקוח צמוד בתדירות גבוהה על הפרויקט המלווה.

כמו כן, במסגרת המימון של תחום הבנייה והנדל"ן, המגזר מטפל בליווי עסקאות נדל"ן בחו"ל, במתן אשראי, בליווי הייזום והפיתוח של פרויקטים בנדל"ן ומלונאות, זאת באמצעות שלוחת הבנק באנגליה וגיוסים אותם מבצע הבנק באמצעות שיתופי פעולה בארה"ב.

מימון הפעילות העסקית במוקדים העיקריים של הבנק בחו"ל, תורם לפיזור סיכונים באמצעות חשיפה לסביבות מאקרו כלכליות שונות ולמאפיינים שונים של לקוחות. על כן, תמהיל מימון הנדל"ן של הבנק, מורכב גם מעסקאות של שלוחת הבנק באנגליה וגיוסים אותם מבצע הבנק באמצעות שיתופי פעולה בארה"ב.

לקוחות

לקוחות המערך הן החברות הגדולות והבינוניות במשק בתחום ייזום הנדל"ן, קבלנות הביצוע והתשתית וחברות עסקיות נבחרות העוסקות בייזום נדל"ן וקבלנות ובתחום הנכסים המניבים.

המידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

1. גישת הנהלה - מגזר שוקי הון

כללי

הניהול הפיננסי של הבנק והקבוצה, כולל את ניהול חדר העסקות וכן מעניק שירותים שונים לבנקים ומשקיעים מוסדיים ומשמש כ"מנהל לקוח" עבורם. להלן תחומי הפעילות העיקריים של המגזר:

- ניהול הנוסטרו על דרך של השקעת האמצעים הכספיים העצמיים של הבנק במכשירי השקעה סחירים ולא סחירים וניהול ההשקעות הישירות במניות של חברות סחירות ושאינן סחירות, כאשר ניהול ההשקעות הריאליות מתבצע על ידי לאומי פרטנרס.
- ניהול חדר עסקות, המספקים שרותי מסחר ללקוחות הבנק, ובכלל זה עשיית שוק, בעיקר במטבעות, בניירות ערך, ובמכשירים נגזרים.
- ניהול המקורות והשימושים והנזילות.
- ניהול החשיפות לסיכוני השוק - לרבות ניהול חשיפות בסיס, ריבית ונזילות.
- ניהול מחירים על ידי קביעת מחירי המעבר (Transfer Prices), ותמחור עסקאות פיננסיות מיוחדות.
- ניהול הפעילות הבנקאית של לקוחות מוסדיים ותאגידיים אחרים בעלי פעילות נרחבת בשוק ההון.
- פיתוח מכשירים פיננסיים.

מבנה המגזר

הניהול הפיננסי מבוצע על ידי חטיבת שוקי הון, שמרכזת ומתאמת את הנושא ברמת הקבוצה. פעילות הניהול הפיננסי כוללת את ניהול התיק הבנקאי ואת התיק למסחר, וכן מתן שירות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים לרבות הלקוחות המוסדיים. הפעילות בתיק הבנקאי מנוהלת במערך ניהול פיננסי וכוללת את ניהול המקורות והשימושים, ואת החשיפות לסיכוני שוק ונזילות ותיקי הנוסטרו. הפעילות למסחר מתבצעת על ידי חדר עסקות ויחידות הנוסטרו בשקלים ובמט"ח.

הכלים המרכזיים לניהול התיק הבנקאי הינם מחירי מעבר, פעילות בתיק הנוסטרו הזמין למכירה, התיק לפדיון ושימוש במכשירים נגזרים.

תחומי האחריות העיקריים של אגף ALM הם ניהול ההון הפיננסי של הבנק והחשיפות לסיכוני שוק, ניהול הנזילות העסקית והסטטוטורית וסיכון הנזילות, וכן הקצאת המקורות לשימושים השונים באמצעות יישום מדיניות מחירי המעבר. מדיניות זו נקבעת בהתאם לצורכי הבנק, לתכנון וניהול תמהיל המקורות והשימושים ולהתפתחויות בסביבה העסקית ובתחזיות. במסגרת זו נקבעת גם המתודולוגיה להתחשבות בין מרכזי הרווח, וכן מתומחרות עסקאות מורכבות ומיוחדות.

הניהול השוטף של הנזילות מיושם בהתאם למדיניות הבנק ועל פי ההוראות המחייבות. הניהול מתבצע על ידי יחידה ייעודית שתפקידה המרכזי הינו תכנון וניהול אופטימלי של יתרות הנזילות, בכפוף לתיאבון הסיכון, תוך הבטחת רמת נזילות המאפשרת פעילות עסקית, עמידה בכל ההתחייבויות הכספיות של הבנק בסביבה עסקית רגילה, וגם בתרחישי קיצון. המדידה, הניתוח, התכנון, והדיווח מתבצע באמצעות מערכת לניהול סיכונים OneSumX, המספקת מידע רחב על כל הפעילות הפיננסית של הבנק ועל סיכוני השוק והנזילות הגלומים בה. המערכת מאפשרת בחינה ומעקב אחר ההשפעה של תרחישים שונים (מחיר וכמות), על הרווחיות הפיננסית והון הבנק.

לתיאור עיקרי מדיניות ההשקעות בניירות ערך (נוסטרו) ראה פרק המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון סעיף [ניירות ערך](#).

רווח המגזר

רווח המגזר מושפע בעיקר מפעילות הנוסטרו, חדר העסקות וניהול ALM ומניהול לקוחות ותאגידיים אחרים בעלי פעילות נרחבת בשוק ההון וכן התוצאות של החברות הכלולות הריאליות. להלן המרכיבים העיקריים של הרווח הנקי:

- התוצאות של ניהול סיכוני השוק, ובכלל זה השינויים החלים במחירי המעבר. הכנסות והוצאות כתוצאה משינויים במחירי המעבר נזקפים במלואם למגזר הפיננסי, שאליו מועברים גם כל סיכוני השוק ממגזרי הפעילות האחרים.
- רווחים/הפסדים ממימוש ניירות ערך והפרשות לירידת ערך בגין ירידת ערך של ניירות ערך שאינן בעלות אופי זמני ורווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי שוק של ניירות ערך למסחר.
- התאמות לשווי שוק של מכשירים נגזרים.
- השפעות הפרשי שער מט"ח/שקל ומדד המחירים לצרכן, לרבות התאמות מתרגום של ההשקעות בחו"ל כולל השפעת המס המתייחס.

- הכנסה הנובעת מפעילות עשיית שוק.
- הכנסות/הוצאות הנובעות מהשקעת יעודות לפנסיה, לחופשת יובל, וחופשה רגילה.
- עלויות מסוימות הקשורות להתחייבויות פנסיוניות המחושבות על בסיס אקטוארי.
- רווחי חברות כלולות.

ההוצאות התפעוליות של המגזר כוללות בעיקר את ההוצאות התפעוליות הישירות וכן הוצאות עקיפות, הכרוכות בניהול סיכוני השוק, ניהול תיקי ניירות הערך העצמיים (הנוסטרו), וניהול חדר העסקות.

מוצרים ושירותים

עיקר הפעילות במגזר זה היא שירותי קסטודי, ברוקראז' ונגזרים סחירים ולא סחירים. כמו כן, הבנק נותן שירותים תפעוליים לחברות ניהול קופות גמל, קרנות נאמנות וקרנות השקעה.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם חברות ביטוח, קופות גמל, קרנות השתלמות, קרנות פנסיה, קרנות נאמנות, קרנות סל, בנקים מסחריים ובנקים להשקעות, וכן לקוחות אחרים הפעילים באופן אינטנסיבי בשוקי ההון.

שיעורי הכנסות והוצאות^(א) וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית
חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

2020			2021			2022			
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב) ריבית	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב) ריבית	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב) ריבית	
באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
נכסים נושאי ריבית									
אשראי לציבור ^(ג)									
3.07	8,029	261,743	3.34	9,658	289,306	4.24	14,842	350,329	בישראל
3.97	940	23,656	3.83	879	22,976	4.39	466	10,617	מחוץ לישראל
3.14	8,969	285,399	3.37	10,537	312,282	4.24	15,308	360,946	סך הכל ^(ט)
אשראי לממשלה									
3.26	24	737	3.08	26	843	3.97	46	1,160	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
3.26	24	737	3.08	26	843	3.97	46	1,160	סך הכל
פיקדונות בבנקים									
0.77	85	11,096	0.52	58	11,234	1.35	215	15,929	בישראל
-	-	197	-	-	184	-	-	185	מחוץ לישראל
0.75	85	11,293	0.51	58	11,418	1.33	215	16,114	סך הכל
פיקדונות בבנקים מרכזיים									
0.13	90	68,836	0.10	119	118,717	1.28	1,693	132,593	בישראל
0.24	3	1,240	0.15	3	1,949	0.50	5	993	מחוץ לישראל
0.13	93	70,076	0.10	122	120,666	1.27	1,698	133,586	סך הכל
ני"ע שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר									
0.31	6	1,915	0.11	6	5,333	1.33	33	2,473	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
0.31	6	1,915	0.11	6	5,333	1.33	33	2,473	סך הכל
אג"ח מוחזקות לפידיון וזמינות למכירה ^(ד)									
1.13	859	76,264	1.10	784	71,080	1.78	1,411	79,347	בישראל
2.44	114	4,675	2.08	117	5,634	2.44	27	1,108	מחוץ לישראל
1.20	973	80,939	1.17	901	76,714	1.79	1,438	80,455	סך הכל
אג"ח למסחר ^(ד)									
0.32	25	7,735	0.80	22	2,744	1.91	57	2,981	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
0.32	25	7,735	0.80	22	2,744	1.91	57	2,981	סך הכל
2.22	10,175	458,094	2.20	11,672	530,000	3.14	18,795	597,715	סך כל הנכסים נושאי ריבית
		5,284			5,647			6,074	חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית
		49,990			52,079			65,432	נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ^(ה)
	10,175	513,368		11,672	587,726		18,795	669,221	סך כל הנכסים^(א)
3.55	1,057	29,768	3.25	999	30,743	3.86	498	12,903	סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילות מחוץ לישראל

ראה הערות [בעמוד 347](#).

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

2020			2021			2022			
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	
באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
התחייבויות נושאות ריבית									
פיקדונות הציבור									
0.33	940	285,623	0.26	810	316,728	1.17	4,386	374,090	בישראל
0.02	33	150,125	0.01	15	181,178	0.62	1,254	203,002	לפי דרישה
0.67	907	135,498	0.59	795	135,550	1.83	3,132	171,088	לזמן קצוב
0.79	113	14,361	0.30	37	12,382	0.56	18	3,191	מחוץ לישראל
0.37	25	6,788	0.10	8	8,385	0.11	2	1,874	לפי דרישה
1.16	88	7,573	0.73	29	3,997	1.21	16	1,317	לזמן קצוב
0.35	1,053	299,984	0.26	847	329,110	1.17	4,404	377,281	סך הכל
פיקדונות הממשלה									
1.55	3	193	1.05	2	191	0.73	2	275	בישראל
-	-	80	-	-	9	-	-	-	מחוץ לישראל
1.10	3	273	1.00	2	200	0.73	2	275	סך הכל
פיקדונות מבנקים מרכזיים									
0.11	3	2,847	0.07	10	14,362	0.06	11	16,953	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
0.11	3	2,847	0.07	10	14,362	0.06	11	16,953	סך הכל
פיקדונות מבנקים									
0.19	11	5,687	0.07	4	5,935	0.51	33	6,465	בישראל
-	-	155	-	-	137	-	-	39	מחוץ לישראל
0.19	11	5,842	0.07	4	6,072	0.51	33	6,504	סך הכל
ני"ע שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר									
0.74	8	1,080	0.28	2	703	1.80	61	3,388	בישראל
-	-	-	-	-	253	-	-	-	מחוץ לישראל
0.74	8	1,080	0.21	2	956	1.80	61	3,388	סך הכל
אגרות חוב									
1.88	374	19,935	3.36	461	13,707	4.63	1,073	23,165	בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מחוץ לישראל
1.88	374	19,935	3.36	461	13,707	4.63	1,073	23,165	סך הכל
0.44	1,452	329,961	0.36	1,326	364,407	1.31	5,584	427,566	סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית
		112,246			149,750			157,215	פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
		1,725			2,510			1,694	זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית
		32,241			31,958			35,665	התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ^(א)
		1,452	476,173			1,326	548,625	סך כל ההתחייבויות	
		37,195				39,101		סך כל האמצעים ההוניים	
		1,452	513,368			1,326	587,726	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	
1.78	8,723			1.84	10,346	1.83	13,211	פער הריבית	
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית^(א)									
1.82	7,779	428,326	1.88	9,384	499,257	2.18	12,731	584,812	בישראל
3.17	944	29,768	3.13	962	30,743	3.72	480	12,903	מחוץ לישראל
1.90	8,723	458,094	1.95	10,346	530,000	2.21	13,211	597,715	סך הכל
0.77	113	14,596	0.29	37	12,781	0.56	18	3,230	סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילות מחוץ לישראל

ראה הערות [בטמוד 347](#).

חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

2020			2021			2022			
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ^(ב)	
באחוזים			במיליוני ש"ח			באחוזים			במיליוני ש"ח
מטבע ישראלי לא צמוד									
2.20	6,649	302,496	1.89	6,954	368,295	2.80	12,186	434,967	סך נכסים נושאי ריבית
(0.20)	(451)	226,950	(0.13)	(351)	273,708	(0.79)	(2,547)	320,564	סך התחייבויות נושאות ריבית
2.00			1.76			2.01			פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד מדד									
2.44	1,160	47,620	5.30	2,694	50,822	7.48	4,232	56,585	סך נכסים נושאי ריבית
(1.32)	(316)	23,962	(3.84)	(696)	18,130	(5.74)	(1,364)	23,756	סך התחייבויות נושאות ריבית
1.12			1.46			1.74			פער הריבית
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)									
1.67	1,309	78,210	1.28	1,025	80,140	2.01	1,879	93,260	סך נכסים נושאי ריבית
(0.89)	(572)	64,453	(0.40)	(242)	59,788	(2.07)	(1,655)	80,016	סך התחייבויות נושאות ריבית
0.78			0.88			(0.06)			פער הריבית
סך פעילות בישראל									
2.13	9,118	428,326	2.14	10,673	499,257	3.13	18,297	584,812	סך נכסים נושאי ריבית
(0.42)	(1,339)	315,365	(0.37)	(1,289)	351,626	(1.31)	(5,566)	424,336	סך התחייבויות נושאות ריבית
1.71			1.77			1.82			פער הריבית

ראה הערות [בעמוד 347](#).

חלק ד' - ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

2022 לעומת 2021		2021 לעומת 2020			
גידול (קיסון) בגלל שינוי ^(ח) נטו	מחיר	גידול (קיסון) בגלל שינוי ^(ח) נטו	מחיר	שינוי נטו	כמות
במיליוני ש"ח					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור					
2,585	2,599	5,184	920	709	1,629
(542)	129	(413)	(26)	(35)	(61)
2,043	2,728	4,771	894	674	1,568
נכסים נושאי ריבית אחרים					
361	2,079	2,440	210	(284)	(74)
(77)	(11)	(88)	26	(23)	3
284	2,068	2,352	236	(307)	(71)
2,327	4,796	7,123	1,130	367	1,497
סך הכל הכנסות הריבית					
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור					
673	2,903	3,576	80	(210)	(130)
(52)	33	(19)	(6)	(70)	(76)
621	2,936	3,557	74	(280)	(206)
התחייבויות נושאות ריבית אחרות					
360	341	701	71	9	80
360	341	701	71	9	80
981	3,277	4,258	145	(271)	(126)
1,346	1,519	2,865	985	638	1,623
סך הכל הוצאות הריבית					
סך הכל ריבית, נטו					

הערות:

- (א) הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (ב) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, חברות בנות בחו"ל על בסיס יתרות לתחילת הרבעונים.
- (ג) לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (ד) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכחה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך של (1,666) מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 1,441 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2020 - 1,675 מיליון ש"ח).
- (ה) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית, נכסים לא כספיים ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (ו) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, והתחייבויות לא כספיות.
- (ז) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו, לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
- (ח) השינוי המיוחס לשינוי בחיר מחושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.
- (ט) עמלות בסך של 481 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור (31 בדצמבר 2021 - 526 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2020 - 400 מיליון ש"ח).
- (י) התשואה נטו על נכסים נושאי ריבית (NIM) לרבעון הרביעי לשנת 2022 ולשנת 2021 הינה כ-2.44% וכ-1.83%, בהתאמה.
- (יא) סך הנכסים ברבעון הרביעי של שנת 2022 ושל שנת 2021 עמדו על סך 700,298 מיליון ש"ח ו-618,758 מיליון ש"ח, בהתאמה.

רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2021				2022				
1	2	3	4	1	2	3	4	
במיליוני ש"ח								
2,612	3,226	3,033	2,801	3,361	4,026	4,978	6,430	הכנסות ריבית
264	452	362	248	462	901	1,564	2,657	הוצאות ריבית
2,348	2,774	2,671	2,553	2,899	3,125	3,414	3,773	הכנסות ריבית, נטו
(212)	(158)	(359)	(83)	(40)	126	99	313	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,560	2,932	3,030	2,636	2,939	2,999	3,315	3,460	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית								
441	627	276	370	14	688	(56)	762	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
868	853	846	939	930	872	872	861	עמלות
65	52	118	56	6	(3)	39	33	הכנסות (הוצאות) אחרות
1,374	1,532	1,240	1,365	950	1,557	855	1,656	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות								
1,078	1,055	1,079	1,030	1,005	961	998	971	משכורות והוצאות נלוות
381	383	369	402	364	315	323	355	אחזקה ופחת בניינים וציוד
380	420	407	444	425	365	350	403	הוצאות אחרות
1,839	1,858	1,855	1,876	1,794	1,641	1,671	1,729	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
2,095	2,606	2,415	2,125	2,095	2,915	2,499	3,387	רווח לפני מיסים
753	950	879	693	483	1,007	908	1,166	הפרשה למיסים על הרווח
1,342	1,656	1,536	1,432	1,612	1,908	1,591	2,221	רווח לאחר מיסים
7	22	26	46	7	84	191	105	חלקו של הבנק ברווחים נטו, של חברות כלולות לאחר השפעת המס
רווח נקי:								
1,349	1,678	1,562	1,478	1,619	1,992	1,782	2,326	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(9)	(11)	(11)	(8)	(10)	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,340	1,667	1,551	1,470	1,609	1,992	1,782	2,326	המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח בסיסי ומדולל למניה (בשקלים חדשים):								
0.92	1.15	1.07	1.01	1.11	1.36	1.15	1.51	רווח נקי בסיסי ומדולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

הוצאות בגין הפסדי אשראי

שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2021				2022			
1	2	3	4	1	2	3	4
במיליוני ש"ח							
(169)	(76)	(151)	(90)	(164)	(111)	(134)	(21)
הכנסה פרטנית בגין הפסדי אשראי							
(43)	(82)	(208)	7	124	237	233	334
הוצאה (הכנסה) קבוצתית בגין הפסדי אשראי							
(212)	(158)	(359)	(83)	(40)	126	99	313
סך כל ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי							
מזה:							
(180)	(153)	(248)	(41)	1	42	(21)	218
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי							
(19)	(8)	(63)	(55)	(7)	14	47	58
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור							
(13)	4	(49)	13	(48)	63	70	27
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר							
-	(1)	1	-	14	7	3	10
הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים, ממשלות ואגרות חוב							
(212)	(158)	(359)	(83)	(40)	126	99	313
סך כל ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי							
יחסים באחוזים^(א):							
(0.22)	(0.10)	(0.19)	(0.10)	(0.18)	(0.12)	(0.14)	(0.02)
שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
(0.28)	(0.20)	(0.44)	(0.09)	(0.04)	0.14	0.11	0.32
שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
(0.16)	(0.01)	0.01	0.03	(ב)	0.07	0.03	0.18
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
(9.32)	(0.79)	0.85	2.75	0.16	5.07	2.29	13.80
שיעור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור							

(א) על בסיס שנתי.
(ב) שיעור נמוך מ-0.01 אחוז.

הכנסות שאינן מריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר							
2021				2022			
1	2	3	4	1	2	3	4
במיליוני ש"ח							
441	627	276	370	14	688	(56)	762
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית							
868	853	846	939	930	872	872	861
עמלות							
65	52	118	56	6	(3)	39	33
הכנסות (הוצאות) אחרות							
1,374	1,532	1,240	1,365	950	1,557	855	1,656
סך הכל							

עמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2021				2022				
1	2	3	4	1	2	3	4	
במיליוני ש"ח								
157	158	160	174	162	163	159	167	ניהול חשבון
84	94	99	88	94	94	102	94	כרטיסי אשראי
219	192	173	200	199	161	157	147	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
55	58	60	61	60	52	50	49	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
21	22	22	23	24	25	23	25	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
51	50	47	55	63	53	49	46	טיפול באשראי
98	92	94	118	120	122	124	111	הפרשי המרה
28	31	29	32	32	31	33	35	פעילות סחר חוץ
2	2	2	1	1	2	1	1	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
12	11	12	12	12	11	11	12	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
114	115	120	146	134	132	137	148	עמלות מעסקי מימון
27	28	28	29	29	26	26	26	עמלות אחרות
868	853	846	939	930	872	872	861	סך כל העמלות

הוצאות שכר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2021				2022				
1	2	3	4	1	2	3	4	
במיליוני ש"ח								
983	955	988	945	920	882	918	882	שכר ונלוות
95	100	91	85	85	79	80	89	הוצאות פנסיה, פיצויים ופרישה
1,078	1,055	1,079	1,030	1,005	961	998	971	סך הכל הוצאות שכר

מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני

31 בדצמבר								
2021				2022				
1	2	3	4	1	2	3	4	
במיליוני ש"ח								
נכסים								
139,979	160,946	171,645	197,402	164,974	171,948	183,625	186,569	מזומנים ופיקדונות בבנקים
ניירות ערך:								
8,484	8,435	8,221	8,031	9,710	14,030	14,528	14,528	אגרות חוב מוחזקות לפדיון
71,752	75,560	66,837	71,430	78,149	66,074	57,500	61,809	אגרות חוב זמינות למכירה
4,783	4,819	4,714	4,344	4,191	4,385	4,414	4,353	מניות שאינן למסחר
2,666	2,660	1,808	3,122	2,310	2,679	3,230	2,260	ניירות ערך למסחר
87,685	91,474	81,580	86,927	94,360	87,168	79,672	82,950	סך הכל ניירות ערך
4,630	5,721	6,565	2,447	2,882	2,006	1,345	3,034	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
312,753	320,300	330,209	347,391	354,578	369,811	387,919	389,768	אשראי לציבור
(5,192)	(5,067)	(4,685)	(4,512)	(4,803)	(4,887)	(4,896)	(4,986)	הפרשה להפסדי אשראי
307,561	315,233	325,524	342,879	349,775	364,924	383,023	384,782	אשראי לציבור, נטו
749	945	873	940	1,153	1,314	1,272	1,109	אשראי לממשלות
790	854	1,117	1,113	1,027	4,438	4,867	4,947	השקעות בחברות כלולות
2,832	2,763	2,699	2,720	2,640	2,678	2,698	2,735	בניינים וציוד
15	15	15	14	-	-	-	-	מוניטין
13,061	11,216	13,871	14,027	19,997	26,972	41,359	26,638	נכסים בגין מכשירים נגזרים
8,632	8,255	8,023	7,985	6,727	6,232	6,256	6,402	נכסים אחרים
-	-	-	-	25,896	-	-	-	נכסים המוחזקים למכירה
565,934	597,422	611,912	656,454	669,431	667,680	704,117	699,166	סך כל הנכסים
התחייבויות והון								
460,412	487,082	500,876	537,269	516,711	532,737	546,706	557,084	פיקדונות הציבור
17,178	22,140	23,161	25,370	26,482	23,701	25,427	22,306	פיקדונות מבנקים
228	219	179	300	316	332	275	247	פיקדונות מממשלות
535	814	882	2,282	2,055	2,862	5,632	3,952	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
13,108	13,199	13,189	15,428	21,459	23,678	27,613	27,805	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
13,269	11,555	14,154	15,551	20,445	23,954	37,308	23,311	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
21,649	21,121	17,232	18,202	15,797	13,351	13,106	15,018	התחייבויות אחרות
-	-	-	-	23,305	-	-	-	התחייבויות המוחזקות למכירה
526,379	556,130	569,673	614,402	626,570	620,615	656,067	649,723	סך כל ההתחייבויות
39,118	40,848	41,787	41,610	42,433	47,060	48,045	49,438	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
437	444	452	442	428	5	5	5	זכויות שאינן מקנות שליטה
39,555	41,292	42,239	42,052	42,861	47,065	48,050	49,443	סך כל ההון
565,934	597,422	611,912	656,454	669,431	667,680	704,117	699,166	סך כל ההתחייבויות וההון

רווח והפסד מאוחד לשנים 2018-2022 - מידע רב שנתי

2018	2019	2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח					
11,346	11,437	10,175	11,672	18,795	הכנסות ריבית
2,456	2,596	1,452	1,326	5,584	הוצאות ריבית
8,890	8,841	8,723	10,346	13,211	הכנסות ריבית, נטו
519	609	2,552	(812)	498	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
8,371	8,232	6,171	11,158	12,713	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
					הכנסות שאינן מריבית
682	1,686	1,026	1,714	1,408	הכנסות מימון שאינן מריבית
4,121	3,225	3,281	3,506	3,535	עמלות
68	170	59	291	75	הכנסות אחרות
4,871	5,081	4,366	5,511	5,018	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
					הוצאות תפעוליות ואחרות
4,544	4,325	3,742	4,242	3,935	משכורות והוצאות נלוות
1,569	1,580	1,602	1,535	1,357	אחזקה ופחת בניינים וציוד
2,224	2,003	1,702	1,651	1,543	הוצאות אחרות
8,337	7,908	7,046	7,428	6,835	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,905	5,405	3,491	9,241	10,896	רווח לפני מיסים
1,619	1,830	1,356	3,275	3,564	הפרשה למיסים על הרווח
3,286	3,575	2,135	5,966	7,332	רווח לאחר מיסים
36	(15)	(13)	101	387	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת המס
					רווח נקי
3,322	3,560	2,122	6,067	7,719	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(65)	(38)	(20)	(39)	(10)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3,257	3,522	2,102	6,028	7,709	המיוחס לבעלי מניות הבנק
					רווח בסיסי ומדולל למניה (בשקלים חדשים):
2.15	2.37	1.44	4.15	5.14	רווח נקי בסיסי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2.15	2.37	1.44	4.15	5.14	רווח נקי מדולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר - מידע רב שנתי

2018	2019	2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח					
					נכסים
80,113	76,213	136,194	197,402	186,569	מזומנים ופיקדונות בבנקים
					ניירות ערך:
4,876	5,445	7,002	8,031	14,528	אגרות חוב מוחזקות לפדיון
59,376	72,268	76,927	71,430	61,809	אגרות חוב זמינות למכירה
3,556	3,712	4,335	4,344	4,353	מניות שאינן למסחר
6,763	3,524	4,033	3,122	2,260	ניירות ערך למסחר
74,571	84,949	92,297	86,927	82,950	סך הכל ניירות ערך
1,037	1,117	3,019	2,447	3,034	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
275,954	285,806	300,631	347,391	389,768	אשראי לציבור
(3,352)	(3,328)	(5,290)	(4,512)	(4,986)	הפרשה להפסדי אשראי
272,602	282,478	295,341	342,879	384,782	אשראי לציבור, נטו
782	744	632	940	1,109	אשראי לממשלות
623	765	795	1,113	4,947	השקעות בחברות כלולות
2,853	3,043	2,932	2,720	2,735	בניינים וציוד
17	16	15	14	-	מוניטין
12,750	10,970	15,252	14,027	26,638	נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,642	8,486	9,558	7,985	6,402	נכסים אחרים
8,570	-	-	-	-	נכסים המוחזקים למכירה ^(א)
460,560	468,781	556,035	656,454	699,166	סך כל הנכסים
					התחייבויות והון
364,714	373,644	447,031	537,269	557,084	פיקדונות הציבור
5,210	6,176	15,143	25,370	22,306	פיקדונות מבנקים
709	315	208	300	247	פיקדונות מממשלות
321	123	605	2,282	3,952	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
17,798	19,958	16,303	15,428	27,805	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
12,089	11,528	17,315	15,551	23,311	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
14,780	21,163	21,335	18,202	15,018	התחייבויות אחרות
8,778	-	-	-	-	התחייבויות המוחזקות למכירה ^(א)
424,399	432,907	517,940	614,402	649,723	סך כל ההתחייבויות
856	468	431	442	5	זכויות שאינן מקנות שליטה
35,305	35,406	37,664	41,610	49,438	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
36,161	35,874	38,095	42,052	49,443	סך כל ההון
460,560	468,781	556,035	656,454	699,166	סך כל ההתחייבויות וההון

(א) למידע נוסף ראה [ביאור 36. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018](#).